

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน

เทอดไทย ศรีลัมพ์ (2536 : 73-74) อธิบายคำว่าเด็กและเยาวชนไว้ว่า ถ้ากล่าวตามความหมายรวมๆ เด็กและเยาวชน หมายถึงเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึงผู้ที่มีอายุไม่เกิน 25 ปี กำหนดอายุไม่เกิน 25 ปีนี้ นานาประเทศยอมรับแล้วว่าอยู่ในเกณฑ์เป็นเยาวชน ส่วนหนึ่งของหน่วยราชการและองค์กรต่างๆ โดยมีแนวความคิดทางด้านต่างๆ ที่น่าสนใจ ดังต่อไปนี้

2.1.1 ด้านสังคมวิทยา มีแนวความคิดเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนว่า หมายถึงวัยรุ่น เป็นวัยที่เปลี่ยนจากวัยเด็กเป็นวัยผู้ใหญ่ เป็นวัยที่เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงซึ่งมีผลกระทบกระเทือนต่อความเจริญด้านอื่นๆ ด้วย เช่น อารมณ์อ่อนไหวง่าย เต็มไปด้วยความเพ้อฝัน มีอุดมคติสูงส่ง มักจะมองสิ่งต่างๆ ในแง่ดี ดังนั้นถ้าหากมีความผิดหวัง หรือไม่ได้ดังที่ปรารถนาก็จะเสียใจมาก ไม่ค่อยเดินทางสายกลาง เพราะถ้ารักก็จะรักสุดใจ ถ้าจะเกลียดก็จะเกลียดสุดใจเช่นกัน นอกจากนี้ยังต้องการให้เพื่อนยอมรับ รักเพื่อนต่างเพศ รักความเป็นอิสระ ต้องการความอบอุ่น เป็นต้น

สุพัตรา สุภาพ (2535: 18) ได้อธิบายความหมายของเด็กและเยาวชนในด้านสังคมวิทยาไว้ว่า ในด้านร่างกายก็เป็นวัยที่ร่างกายมีความเจริญเติบโต เช่น แขนขา ยาว ร่างกายสูงใหญ่ บางครั้งเด็กก็จะรู้สึกประหม่า วางตัวไม่ถูกเมื่ออยู่ต่อหน้าผู้ใหญ่ และไม่ค่อยสบายใจต่อร่างกายที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เช่น อวัยวะเพศที่เติบโตขึ้น ถ้าเป็นหญิงก็มีประจำเดือน ถ้าเป็นชายก็มีสเปิร์ม หรือลักษณะประจำเพศปรากฏ

เด่นชัดขึ้น เช่น หน้าอก ตะโพก เสียง ขน หนวด ฯลฯ ทำให้หญิงกับชายแตกต่างกันอย่างเด่นชัด โดยหญิงจะเติบโตเร็วกว่าชาย 2 ปี

เด็กวัยรุ่นมีอารมณ์อ่อนไหวได้ง่าย มักพะวักพะวงเรื่องสังคมและกลุ่มเพื่อนมาก มีการแสดงออกอย่างมาก จะเป็นผู้ใหญ่ก็ไม่ใช่ จะเป็นเด็กก็ไม่เชิง เริ่มรู้จักเพศตรงกันข้าม เริ่มคิดถึงอาชีพและเริ่มมีพัฒนาการเกี่ยวกับชีวิต อยากเป็นอิสระ อารมณ์วัยนี้จะรุนแรงกว่าตอนเด็ก ทำอะไรมักใจร้อน อยากได้อะไรตั้งใจ และตัดสินใจง่าย มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สงสัยในกฎเกณฑ์และระเบียบแบบแผนทางสังคม อยากลองดี

2.1.2. แนวคิดทางด้านจิตวิทยา เทอดไทย ศรีลัมพ์ (2536 : 73-74) ได้อธิบายแนวคิดเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนในทางจิตวิทยาไว้ดังนี้ ทางด้านจิตวิทยาได้มีการแบ่งเด็กและเยาวชนไว้หลายพวกและเรียกชื่อต่างๆกันไป เพื่อเป็นการสะดวกได้แบ่งตามอายุไว้คือ

อายุ	1-2 ปี	เรียกว่า	วัยเด็กหรือทารก
อายุ	2-6 ปี	เรียกว่า	วัยเด็กตอนต้น
อายุ	6-10 ปี	เรียกว่า	วัยเด็กตอนปลาย
อายุ	10-12 ปี	เรียกว่า	วัยก่อนเข้าวัยรุ่น
อายุ	12-20 ปี	เรียกว่า	วัยรุ่น
อายุ	20-24 ปี	เรียกว่า	เยาวชนหรือวัยหนุ่มสาว

2.1.3 ทางด้านกฎหมาย ในประเทศไทยจะมีกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับในการดำเนินงานเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน โดยกำหนดว่าผู้มีอายุเท่าใดเป็นเยาวชนหรือเรียกเป็นอย่างไรอื่นย่อมแตกต่างกันไปแต่แต่ละแห่งมิได้ถือเป็นเกณฑ์เหมือนกันหมด เช่นตัวอย่างดังนี้

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2534 ได้กำหนดความหมายไว้ดังนี้ "เด็ก" หมายถึง บุคคลที่มีอายุเกิน 7 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่เกิน 14 ปีบริบูรณ์ ส่วน "เยาวชน" หมายถึง บุคคลที่มีอายุเกิน 14 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์

ดังนั้น เด็กและเยาวชนที่อยู่ในอำนาจศาลคดีเด็กและเยาวชน คือ บุคคลอายุเกินกว่า 7 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ ซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะแล้วด้วยการสมรส เหตุที่กฎหมายกำหนดอายุขั้นต่ำว่า ต้องมีอายุเกิน 7 ปีบริบูรณ์ เนื่องจากประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 73 บัญญัติว่า "เด็กอายุยังไม่เกิน 7 ปีบริบูรณ์ กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ"

ซึ่งในการพิจารณาอายุที่อยู่ในอำนาจชำระคดีของศาลเด็กและเยาวชน ศาลฎีกาได้ตัดสินไว้เป็นบรรทัดฐานว่า ให้ถืออายุขณะฟ้อง มิให้ถืออายุขณะที่กระทำผิด (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1220/2496) ทั้งนี้เพราะถือว่าคดีเด็ก มีไซคดีอาญา วิธีการสำหรับเด็กที่ศาลเด็กสั่งใช้ก็เป็นวิธีการที่ใช้แก่บุคคลโดยจำกัดอายุ ดังนั้นเมื่ออายุเกินเกณฑ์ของศาลคดีเด็กและเยาวชน เหตุผลที่จะใช้จึงสมควรที่จะหมดไป ดังนั้น คดีที่จะฟ้องยังศาลคดีเด็กและเยาวชนได้นั้น ต้องเป็นกรณีที่เด็กหรือเยาวชนผู้กระทำผิดมีอายุขณะฟ้องยังไม่ครบ 18 ปีบริบูรณ์ ฉะนั้นถ้าครบ 18 ปีบริบูรณ์เสียก่อน ก็ไม่อาจขึ้นศาลคดีเด็กและเยาวชนได้ ต้องไปขึ้นศาลธรรมดาหรือศาลผู้ใหญ่ แต่ในปัจจุบันนี้ได้มีพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2534 ได้บัญญัติไว้ดังนี้ มาตรา 5 คดีอาญาที่มีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดให้ถืออายุเด็กหรือเยาวชนนั้นในวันที่การกระทำความผิดได้เกิดขึ้น

กรมประชาสงเคราะห์ (2539) มิได้แยกว่าผู้ใดเป็นเด็ก ผู้ใดเป็นเยาวชน โดยเฉพาะเจาะจงแต่ได้กำหนดเขตการสงเคราะห์ หรือให้การบริการโดยทั่วไปไว้สำหรับผู้เรียกว่า "เด็ก" หรือ "บุคคลวัยรุ่น" หรือ "เยาวชน" หมายถึง เด็กตั้งแต่แรกเกิดเป็นต้นไปจนถึงอายุ 18 ปีบริบูรณ์

ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 294 ซึ่งเป็นกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ก็เรียกบุคคลที่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายนี้ว่า "เด็ก" ทั้งสิ้น โดยความหมายของเด็กในที่นี้หมายถึงผู้ที่อายุไม่ครบ 18 ปีบริบูรณ์ (เริ่มตั้งแต่แรกเกิด) และไม่ได้บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ถือว่าผู้ที่มีอายุไม่ครบ 18 ปีบริบูรณ์ เป็นเด็กทั้งสิ้น

ฉะนั้น เมื่อมีปัญหาว่าเด็กและเยาวชนหมายถึงบุคคลประเภทใด และอยู่ในวัยใด ก็แล้วแต่ว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหน่วยราชการ องค์การ หรือวิชาการสาขาใด

อนึ่ง ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดคำนิยามเด็กและเยาวชน ตามคำนิยามของพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2534 ที่กำหนดว่า "เด็ก" หมายถึง บุคคลที่มีอายุเกิน 7 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่เกิน 14 ปีบริบูรณ์ ส่วน "เยาวชน" หมายถึง บุคคลที่มีอายุเกิน 14 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ ซึ่งเป็นแนวคิดทางด้านกฎหมายเพื่อใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการวิจัย

2.2. แนวคิดเกี่ยวกับสาเหตุที่เด็กและเยาวชนกระทำผิด

2.2.1. สาเหตุจากตัวผู้กระทำผิด ประภาศน์ อวยชัย (2516) ได้ทำการวิจัยเรื่องบทบาทศาลคดีเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติ พบว่า เด็กและเยาวชนกระทำผิดมีสาเหตุมาจาก

(1) พันธุกรรม

หรือสิ่งที่ได้รับการถ่ายทอดจากพ่อแม่ ทำให้เด็กที่เกิดมาเป็นโรคปัญญาอ่อน จิตใจบกพร่องซึ่งเป็นผลร้ายต่อเด็ก เพราะจะทำให้เด็กไม่สามารถใช้สติปัญญา ไตร่ตรอง ยับยั้ง หรือหักห้ามใจต่อต้านกับสิ่งยั่วยุต่างๆ ได้ สิ่งต่างๆ เหล่านี้อาจมีสาเหตุ

สืบเนื่องมาจากโรคภัยไข้เจ็บของบิดา มารดา ที่ต่อเนื่องมาถึงบุตร เช่น โรคบุรุษ วัณโรค ซึ่งอาจทำให้เด็กมีจิตใจวิปริตไปได้เช่นกัน

(2) ความพิการหรือโรคภัยไข้เจ็บ

เด็กที่มีร่างกายพิการหรือไม่สมประกอบ ซึ่งอาจเป็นมาแต่กำเนิด หรือประสบเคราะห์กรรมขึ้นภายหลัง ในทางจิตวิทยาเด็กพวกนี้ จะเกิดความรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจ มักมองโลกในแง่ร้าย เห็นผู้อื่นเป็นศัตรู หรือเข้าใจผิดคิดว่าถูกดูหมิ่นเหยียดหยาม ทำให้เกิดปฏิกิริยาตอบสนอง โดยเกิดความรู้สึกว่าจะแสดงฤทธิ์เดชในทางชั่วร้ายอยู่แล้ว ถ้ายิ่งมาถูกใครล้อเลียนก็ยิ่งเสมือนเอาน้ำมันมาราดไฟ และได้กระทำผิดทางอาญาขึ้นเป็นจำนวนไม่น้อย

(3) ภาวะแห่งจิตใจ

เด็กวัยรุ่น เป็นวัยที่อยู่ในสภาพเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและจิตใจ หรือที่เรียกว่าวัยคะนองนั้น มักมีอารมณ์ฉุนเฉียว โกรธง่ายบางคนก็เป็นคนเจ้าทุกข์ มักมีอารมณ์ซุ่มมัว เอาใจยากหงุดหงิด ทำเรื่องเล็กเป็นเรื่องใหญ่และชอบแสดงออกซึ่งพฤติกรรมในลักษณะที่เป็นภัยต่อผู้อื่นได้เป็นบางโอกาส แต่ทั้งนี้ ก็ขึ้นอยู่กับความสมบูรณ์ของร่างกายและจิตใจ โรคภัยไข้เจ็บตลอดจนสิ่งแวดล้อมทางบ้าน ทางโรงเรียน ที่จะมาเสริมสร้างบุคลิกภาพของแต่ละคนด้วย

(4) สติปัญญาและการศึกษา

โดยที่มนุษย์มีสติปัญญาและความเฉลียวฉลาดไม่เท่าเทียมกัน ในคนที่มีปัญญาทึบ เล่าเรียนอะไรไม่รู้เรื่อง ความจำไม่ดี เรียนไม่ทันเพื่อน เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน ผลสุดท้ายก็เลยคิดอ่านหนีโรงเรียน ไปเที่ยวล่าสอน และกลายเป็นเหยื่อ

แห่งความชั่วร้าย โดยอาจถูกชักจูงให้เห็นผิดเป็นชอบ และกลายเป็นผู้กระทำผิด กฎหมายไปก็มี

อนึ่ง กุญชลี สุกัณหะเกตุ (2521 : 24-25) ได้อธิบายถึงสาเหตุจากสติปัญญาและการศึกษาเพิ่มเติมว่า บุคคลที่มีสติปัญญาต่ำกว่า ย่อมถูกชักจูงให้กระทำ ความผิดต่างๆ ได้ง่าย เพราะฉะนั้น จึงพบว่า เด็กที่กระทำผิด มักเป็นผู้มีสติปัญญาต่ำ จากสถิติผลการทดสอบเชาว์ปัญญาของเด็กที่กระทำผิด จะเห็นได้ว่าเด็กที่กระทำผิด จะมีระดับเชาว์ปัญญาอยู่ระหว่างปานกลาง ทึบ และทึบมาก พวกที่มีปัญญาทึบ กระทำผิดส่วนใหญ่เพราะรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ถูกชักจูงจากผู้ใหญ่ ส่วนพวกระดับปัญญา ปานกลาง สาเหตุมาจากอื่นๆ เช่นเกิดจากอารมณ์ของตนเอง เพราะเด็กมีปมด้อย มีร่างกายพิกลพิการ เด็กมีปัญหาในการปรับตัว มีความผิดปกติทางอารมณ์เพศ มีปัญหา ขาดการเลี้ยงดูให้ถูกทาง โดยเฉพาะทางด้านศีลธรรม และจริยธรรม เด็กคบเพื่อนชั่ว และสภาพครอบครัวยุ่งเหยิง หรือแตกแยก เป็นต้น

2.2.2. สาเหตุทางครอบครัว

คณะกรรมการสวัสดิการเด็ก (2514:12) ได้อธิบายถึงสาเหตุทางครอบครัวไว้มีสาระสำคัญดังเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปในหมู่นักสังคมวิทยาว่า ครอบครัวเป็น หน่วยที่สำคัญที่สุดของสังคม บ้านและครอบครัว นับว่าเป็นสถาบันสังคมที่มีความ สำคัญอันดับแรก ในการที่จะสร้างลักษณะนิสัยและบุคลิกภาพของเด็ก ถ้าภายในบ้าน หรือครอบครัวมีความผาสุก ทุกคนมีความสามัคคีกลมเกลียวกันเป็นอย่างดี บิดา มารดา มีความห่วงใยในตัวลูก โดยเอาใจใส่อุปการะเลี้ยงดู และพยายามอบรมป้อนิสัย ในทางดีงามแก่บุตร ย่อมทำให้บุตรเกิดความรักพ่อแม่ มีความอบอุ่นและมีแต่ความสุข ร่มทั้งรับสิ่งดีงามเข้ามาในชีวิต ทำให้เด็กเจริญเติบโตด้วยดี แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้า บิดามารดาไม่มีความสามัคคี เสียสละและให้อภัยซึ่งกันและกัน มีการทะเลาะวิวาทกัน บ่อยๆ เด็กก็ย่อมรับนิสัยก้าวร้าว พุดจาหยาบค้าย ชอบวิวาท หรือเป็นเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่พ่อแม่เป็นโรคประสาท จู้จี้ขี้บ่น เด็กก็มักจะขาดความมั่นคงทางอารมณ์ หรือ ครอบครัวที่พ่อแม่ชอบเล่นการพนันหรือดื่มสุราเด็กอาจติดนิสัยชอบเล่นการพนันหรือ

ดื่มสุราไปด้วย หรือเด็กที่พ่อแม่เลิกร้างกันแตกแยก ไม่ได้อยู่ร่วมกันเด็กก็มักจะมีนิสัย แข็งกระด้าง หรือกลายเป็นพาลเกร เพื่อหาทางชดเชยความต้องการที่ขาดไป เป็นต้น นอกจากนี้ครอบครัวที่ยากจนและมีลูกมากก็ย่อมทำให้พ่อแม่ดูแลไม่ทั่วถึง เด็กก็ได้รับความความเดือดร้อนยากลำบาก เด็กที่ขาดความอบอุ่นมั่นคงทางจิต ย่อมเติบโตขึ้น กลายเป็นเด็กที่มีปัญหา

เสริน ปุณณะนิตานนท์ (2523: 328-329) ได้อธิบายเพิ่มเติมถึงสาเหตุทางครอบครัวไว้ว่า นักสังคมวิทยา ได้ให้ความสนใจและทำการวิจัย หาความสัมพันธ์ระหว่างอาชญากรรมกับการกระทำความผิดของเยาวชน และระหว่างการกระทำผิดของเยาวชนและภาวะทางครอบครัว และการอบรมเลี้ยงดูเด็กกันเป็นอันมาก จากผลการวิจัยเหล่านี้ ต่างลงความเห็นกันว่า เป็นการยากที่จะชี้ให้เห็นเฉพาะเจาะจงลงไปว่า อิทธิพลอะไรในครอบครัวทำให้เกิดปัญหา เด็กกระทำผิด หรืออาชญากรรมได้ ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

1. ครอบครัวทั้งหลายไม่ได้เหมือนกันไปหมด ในบางครอบครัว สมาชิกมีความผูกพันทางจิตใจอย่างแน่นแฟ้น แต่ในบางครอบครัวก็เป็นในทางตรงข้าม

2. การเปลี่ยนแปลงทางสังคมในสมัยปัจจุบัน มีผลกระทบต่อครอบครัวมาก จนทำให้บทบาทของครอบครัวด้วยความหมายลง กลุ่มต่างๆ เข้ามามีบทบาทอบรมสั่งสอน ปลูกฝังค่านิยมให้แก่เด็กๆ แทนครอบครัว เช่น โรงเรียน กลุ่มเพื่อน แก๊งวัยรุ่น เป็นต้น ทำให้บทบาทของพ่อแม่และเครือญาติเสื่อมคลายลง เด็กมักจะให้เวลาวันหนึ่งๆ อยู่กับสมาชิกในครอบครัวตนเองน้อยมาก

อย่างไรก็ตาม เสริน ปุณณะนิตานนท์ (2527: 328-329) ได้อธิบายว่านักสังคมวิทยาที่ให้ความสนใจ ต่อบทบาทของครอบครัว ในปัญหาการกระทำผิด ส่วนใหญ่ชี้ให้เห็นว่า สภาพบ้านแตกและความล้มเหลวของครอบครัว ในอันที่จะทำให้เด็กรู้

สึกมันคงปลอดภัย และการให้ความรักใคร่กันดี ไม่เพียงพอ หรือให้ผิดทาง เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุด ในการทำให้เกิดปัญหาเด็กกระทำผิด

สุชา จันทรเอม และสุรางค์ จันทรเอม (2520: 170) ได้อธิบายถึงสภาพที่จัดว่าบ้านแตกไว้ดีกว่า สภาพที่จัดว่าเป็น"บ้านแตก" ได้แก่ บิดา มารดาไม่ปรองดองกัน ทะเลาะกันบ่อยๆ หรือหย่าร้างกันมารดาไปมีสามีใหม่ หรือบิดามีภรรยาใหญ่ และไม่ให้อุปการะบุตรเท่าที่ควร สิ่งเหล่านี้จัดเป็นสภาพบ้านแตกทั้งสิ้น ส่วนใหญ่ของเด็กเกรมาจากบ้านที่ประสบความยุ่งยาก บ้านที่เข้าลักษณะบ้านแตกสาแหรกขาด ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว จึงเป็นเหตุให้เด็กขาดความรักจากบิดามารดา และหันไปหาทางชดเชยด้วยการมีพฤติกรรมที่สังคมไม่ยอมรับ

ในปัจจุบันจะเห็นได้ว่า แนวโน้มที่เพิ่มขึ้นของครอบครัวแตกแยกเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมประการหนึ่งที่น่าห่วงใยของชาวโลก โดยเฉพาะประเทศไทย ซึ่งในอดีตกล่าวอ้างได้ว่าชีวิตทางครอบครัวของคนไทยสมบูรณ์และอบอุ่นมาก เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้สร้างทัศนะบางประการให้แก่คู่สมรสในปัจจุบัน ดังเช่น การมองเรื่องการหย่าร้างเป็นเรื่องปกติมากขึ้น สมาชิกของครอบครัวให้ความสำคัญต่อครอบครัวน้อยกว่าตัวเอง ความสนใจโลกกว้างเพิ่มขึ้น และหน่วยสังคมอื่นเข้ามาแทนที่หน้าที่ของครอบครัว ฯลฯ เหล่านี้ส่งผลประหนึ่งว่าความสำคัญของครอบครัวลดน้อยลง สภาพครอบครัวที่มีการทะเลาะวิวาท การแยกทาง หย่าร้าง หรือการหนีออกจากบ้าน และการแสดงพฤติกรรมเบี่ยงเบนเพิ่มขึ้น อันเนื่องจากความไม่สบายคับข้องใจ และขาดความอดทนอดกลั้นต่อกัน ซึ่งส่งผลกระทบต่อบุคคลและหน่วยสังคมอื่นๆ เช่น นำให้เกิดอาชญากรรม การติดสารเสพติด โสเภณี โรคจิต โรคเอดส์ เป็นต้น ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่พบในสังคมทั่วไป ทั้งในประเทศ และในโลกอุตสาหกรรม

สุพิศวง ธรรมพันทา (2540 : 144-145 อ้างถึงใน ณัฏจลดา พิชิต, 2518 : 164) ได้อธิบายถึง ลักษณะของครอบครัวที่ไม่สุขสมบูรณ์ มีลักษณะดังนี้

1. ครอบครัวแตกแยก สถานการณ์ที่พบได้คือ การนอกใจคู่สมรส การหย่าร้าง การแยกกันอยู่ การละทิ้งไป การเลิกร้าง ของคู่สามีภรรยา
2. ครอบครัวที่หัวหน้าครอบครัวไม่อาจทำหน้าที่เลี้ยงดูครอบครัวได้ เนื่องจากวิกฤติการณ์บางประการ เช่น เป็นโรคร้ายแรง เป็นโรคจิต เป็นผู้ทุพพลภาพ หรือต้องโทษจำคุก เป็นต้น
3. ครอบครัวที่สมาชิกบางคนมีลักษณะผิดปกติ ได้แก่ มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน เช่น ติดอบายมุข หรือสิ่งเสพติด ประพฤติตนเป็นโสเภณี หนีออกจากบ้าน กระทำอาชญากรรม ฯลฯ หรือ มีความไม่สมบูรณ์ทางกายหรือจิตใจ เช่น เป็นผู้ทุพพลภาพ ปัญญาอ่อน โรคจิตประสาท โรคเรื้อรัง ความชราภาพ ฯลฯ
4. ครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ฉันสามีภรรยาตามกฎหมาย ปราศจากความผูกพันทางจิตใจแต่คงอยู่ด้วยกัน
5. ครอบครัวที่บิดามารดาไม่ได้จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย และลูกนอกสมรส

สถานการณ์ปัจจุบันเกี่ยวกับครอบครัวไทย

ผลการศึกษาและการสำรวจเกี่ยวกับครอบครัวไทย แสดงถึงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงด้านค่านิยม และโครงสร้างของครอบครัว ดังที่ จูมาพร ตั้งคสมบัติ (2539) นักจิตวิทยาได้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับครอบครัวปัจจุบันว่า สังคมไทยเปลี่ยนแปลงไปมากได้ส่งผลกระทบต่อครอบครัวและบุคคล โครงสร้างของครอบครัวที่เปลี่ยนไปทำให้จำนวนลูกในแต่ละครอบครัวลดลงจาก 6.6 คนต่อครอบครัว ในปี 2503 เป็น 2.4 คนต่อครอบครัว ในปี 2533 และจะลดลงไปอีก และครัวเรือนในเขตเมืองส่วนใหญ่เป็นครอบครัวเดี่ยว ซึ่งการเป็นครอบครัวเดี่ยวมีผลต่อปัญหาสุขภาพจิตของบุคคลจำนวนมาก จากสถานการณ์การแตกสลายของครอบครัวในสหรัฐอเมริกา การสำรวจพบว่า 1 ใน 2 ของคู่สมรสจะมีการหย่าร้างในที่สุด และ 6 ใน 10 ของการแต่งงานครั้งที่ 2 จะล้มเหลว ขณะที่ 1 ใน 3 ของเด็กที่เกิดมาจะอยู่ในครอบครัวที่พ่อแม่แต่งงานใหม่ก่อนอายุ 18 ปี และ 1 ใน 4 ของเด็กที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองใหญ่จะมีพ่อหรือแม่เพียงคนเดียว นอกจากนี้ผู้ชาย

จำนวนมากถอยหนีจากชีวิตครอบครัว ความรับผิดชอบที่ตนมีต่อครอบครัว และแม่ จำนวนมากเลือกจะเลี้ยงดูลูกโดยปราศจากพ่อ ซึ่งประเทศไทยมีสถานการณ์ไม่แตกต่างจากอเมริกาเท่าใดนัก

ผลอันเกิดจากปัญหาเกี่ยวกับครอบครัว

ครอบครัวแตกแยกหรือหย่าร้าง จะก่อให้เกิดผลต่อบุคคลดังต่อไปนี้

1. สามีหรือภรรยา ปรากฏ ผลด้านต่างๆ ดังนี้

1.1 ความรู้สึก จะเกิดความรู้สึก 2 แบบ แบบหนึ่งหมดพันธะต่อกัน มีอิสระและเสรีภาพทางร่างกายและจิตใจอย่างเต็มที่ และอีกแบบหนึ่งจะเกิดความทุกข์ทรมานจิตใจ ขมขื่นต่อชีวิตเพราะการผิดหวังในชีวิตคู่

1.2 การปรับตัวเรื่องเพศ ความต้องการตามธรรมชาติทำให้เกิดอารมณ์เครียด สตรีอาจปรับตัวล้มลงมีคู่แบบไม่ถูกต้องได้

1.3 บุคลิกภาพที่เป็นผลมาจากความรู้สึกและสุขภาพจิตที่มีปัญหา อาทิ บุคลิกภาพที่เป็นผลมาจากความผิดหวังในชีวิตคู่ จะมีลักษณะทุกข์โศก เศร้าหมอง ขาดความอบอุ่น ใจกว้างเหว และเสื่อมโทรม

1.4 สังคม สังคมให้ความรู้สึกเหยียดหยาม ดังเช่นสังคมไทย โดยเฉพาะฝ่ายหญิงทำให้เกิดมีปมด้อย ละอาย หวาดระแวง และขาดที่พึ่งพา

1.5 ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวเลวลง เนื่องจากขาดผู้ร่วมรับผิดชอบอาจเกิดจากภาวะบ้านแตกสาแหรกขาด หนีไปประกอบการมิชอบ และสร้างปัญหาสังคมอื่นตามมา เช่น ติดสุราเรื้อรัง ประกอบมิจอาชีพ ฯลฯ

1.6 สมรรถภาพในการทำงานลดลง ผลกระทบจากการที่สุขภาพ
เลวลงเพราะความทุกข์ทางใจ บางรายต้องลาออกจากงาน

1.7 การขาดความรักความอบอุ่นและความรับผิดชอบในครอบครัว
ลูกๆ ขาดความรักและความอบอุ่นจากพ่อหรือแม่ บางทีพ่อหรือแม่ขาดการเอาใจ
ใส่ดูแลรับผิดชอบต่ออนาคตลูก จนทำให้เกิดปัญหาเด็กและวัยรุ่นต่อมา

2. ลูกหลาน ปรากฏผลในด้านต่างๆดังนี้

2.1 ความรู้สึก เกิดความรู้สึกว่าเหว่ ละอายหรืออับอาย หรือสับสน
เกี่ยวกับเรื่องพ่อแม่บางครั้งก็เกลียดชังฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

2.2 บุคลิกภาพ เมื่อต้องขาดจากพ่อหรือแม่ อาจเกิดความขมขื่น
ขาดความอบอุ่นและมั่นคง อีกทั้งยังอาจหวาดระแวง มองโลกในแง่ร้ายมากขึ้น และ
เปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพกลายเป็นคนเงียบซึม โง่งอ้าง หรืออารมณ์ไม่มั่นคง

2.3 สังคม เกิดความอับอายเพื่อน อาจหนีหน้าจากสังคมไปอยู่โดด
เดี่ยวลำพังจนกลายเป็นบุคลิกภาพเมื่อเป็นผู้ใหญ่

2.4 พฤติกรรมเบี่ยงเบน อาจปรับตัวประชดประชันพ่อแม่ ด้วยการ
ประพฤติกเร หนีออกจากบ้าน ประพฤติผิดทางเพศ และอาชญากรรม ฯลฯ โดยเฉพาะ
เมื่อมีพ่อเลี้ยงหรือแม่เลี้ยงอาจเกิดการไม่ยอมรับและรู้สึกว่าไม่มีใครรักตนจริง แสดง
พฤติกรรมเบี่ยงเบนต่างๆ นานาออกมา

2.2.3. สาเหตุทางเศรษฐกิจ

แนวคิดเกี่ยวกับความยากจน

ความยากจน (poverty) ตามคำอธิบายของ John Lewis Gillin And the other (อ้างถึงใน สุพิศวง ธรรมพันทา, 2542: 263) หมายถึง สภาพที่คนมีมาตรฐานการครองชีพต่ำ อาจเป็นเพราะรายได้น้อยหรือใช้จ่ายไม่เป็น จึงทำให้ขาดประสิทธิภาพทางกายและทางสมอง จนไม่อาจทำหน้าที่ในสังคมที่เขาอยู่ได้ดีพอ

ในครอบครัวที่ยากจน บิดามารดา ต้องต่อสู้กับการดำรงชีวิตประจำวัน ทำให้ไม่มีเวลาเอาใจใส่อบรม ดูแลบุตร จึงมักเลี้ยงดูบุตรตามยถากรรม ขาดการศึกษา มีแต่ความอดอยากหิวโหยอยู่ตลอดเวลา ย่อมทำให้เด็กต้องช่วยตนเองโดยไปลักขโมยเขากิน ต่อไปก็อาจติดนิสัยที่ไม่ดีและก็จะกระทำผิดเกี่ยวกับประทุษร้ายต่อทรัพย์สินอยู่เนืองๆ โดยเห็นว่าการประทุษร้ายต่อทรัพย์สินนั้นทำรายได้ได้ง่ายกว่า และไม่ต้องทำงานหนัก

สุพัตรา สุภาพ (2542 : 75-76) กล่าวว่า ความยากจนมีอิทธิพลต่อบุคคลและสังคมต่อไปนี้ คือ

เป็นการของสังคม คนยากจนมักตกเป็นหน้าที่ของสังคม ทำให้ลดระดับความเจริญก้าวหน้าของประเทศ

ผลต่อบุคคลและครอบครัว ทำให้เกิดปัญหาทางอารมณ์ เช่น น้อยเนื้อต่ำใจ อิจฉา หวาดระแวงเรียกว่า เกิดปัญหาสุขภาพจิต ซึ่งมีผลต่อบุคลิกภาพด้วยตลอดจนทำให้ไม่สามารถที่จะให้มีการศึกษา และการอุปโภคบริโภคแก่ครอบครัวเท่าที่ควร ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อความเจริญก้าวหน้าของบุคคลและสังคม

สุพิศวง ธรรมพันทา (2540 : 264) กล่าวว่า ความยากจนก่อให้เกิดความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ประเทศใดมีคนยากจนมากๆ ผลกระทบกระเทือนจะมีมาก เพราะต้องประสบปัญหาเกี่ยวกับการขจัดความยากจนซึ่งอาจเป็นอุปสรรคในการพัฒนาประเทศในด้านอื่นๆ อีกทั้งยังเป็นชนวนก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมต่างๆ ความยากจนเป็นสาเหตุให้เกิดความเบี่ยงเบนทางพฤติกรรมตามมา เช่น

สภาพครอบครัวแตกแยก การติดสิ่งเสพติด การเป็นโสด การขายแรงงานเด็ก การ
ด้อยโอกาสในการศึกษาและฝึกอบรม และการเป็นอาชญากร ฯลฯ

2.2.4. สาเหตุจากปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อม

คณะกรรมการสวัสดิการเด็ก (2514 : 17-18) ได้กล่าวสรุปถึงสาเหตุจากปัญหา
สังคมและสิ่งแวดล้อมไว้ดังนี้

(1) สภาพถิ่นที่อยู่

คณะกรรมการสวัสดิการเด็ก (2514: 17-18) กล่าวว่าปัญหาเกี่ยวกับความ
เดือดร้อนเรื่องที่อยู่อาศัย เนื่องจากอพยพเข้าสู่ตัวเมืองและรวมกันอย่างแออัดจนกลายเป็น
แหล่งเสื่อมโทรม ไม่มีสถานที่ที่จะอาศัยเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจได้ เช่น เล่นกีฬาหรือ
สนามเด็กเล่น เยาวชนวัยรุ่นส่วนใหญ่มีเวลาว่าง เมื่อขาดการชักจูงช่วยเหลือจากผู้
ใหญ่ที่จะใช้เวลาว่างเหล่านั้น เด็กก็เลยใช้ไปในทางที่ไม่เป็นสาระ หรือ ไม่ก็หันไปหาการ
พนัน หรืออบายมุขต่างๆ และอาจกลายเป็นเด็กที่มีปัญหาด้านความประพฤติได้

(2) ผู้ใหญ่กระทำตัวอย่างที่ไม่ดีให้เด็กเห็น

เนื่องจากเด็กมักจะถือเอาผู้ใหญ่เป็นตัวอย่าง ดังนั้นเมื่อผู้ใหญ่ทำไม่ดี หรือ
กระทำการที่ไม่เหมาะสมต่างๆ ทำให้เด็กพบแต่สิ่งที่ไม่ดี ไม่งาม ก็อาจจดจำเป็นตัวอย่าง
และกระทำการผิดศีลธรรม หรือผิดกฎหมายได้โดยง่าย

(3) การคบเพื่อน

เรื่องการคบเพื่อนก็เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเด็กและเยาวชน เพราะถ้าเด็กหรือเยา
วชนได้เพื่อนเกเร มีความประพฤติไม่ดี ก็อาจชักจูงให้เด็กหรือเยาวชนนั้นประพฤติเสี
หาย หรือเสียผู้เสียคนได้ โดยเฉพาะเด็กที่หมดที่พึ่งทางบ้านโดยพ่อแม่ไม่มีโอกาสอบรม

สั่งสอน หรือเด็กที่พ่อแม่ไม่พยายามเข้าใจปัญหาลูก ย่อมทำให้เด็กหนีไปพึ่งนอกบ้าน แทนและอาจได้เพื่อนที่ชั่วที่ชักจูงไปในทางเสื่อมเสีย เช่น ขวนกันหนีโรงเรียน เทียวเตร่ เสเพลในสถานเริงรมย์ ซึ่งเป็นแหล่งอบายมุขต่างๆ จนติดเป็นนิสัย ดังเช่น ในงานเขียน ของ Reckless (1971) ซึ่งอธิบายถึงการคบเพื่อนของเด็กไว้ว่า การคบเพื่อนเลวเป็นแรง ผลักดันที่สำคัญที่สุดที่ก่อให้เกิดปัญหาเด็กและเยาวชนกระทำผิดและก่ออาชญากรรม เด็กเกเรส่วนใหญ่มักมีเพื่อนเป็นเด็กเกเรด้วยกัน ซึ่งพอสรุปได้ว่า เด็กที่กระทำผิดมักมี เพื่อนที่เกเรมากกว่าเด็กที่ไม่เคยกระทำผิด

2.2.5. สาเหตุจากตัวยาบ้า

กันยารัตน์ กุญสุวรรณ (2541 : 3) ได้กล่าวถึงสาเหตุที่มาจากยาบ้าไว้ดังนี้ “ปัจจุบันมีการแพร่ระบาดของยาเสพติดประเภทแอมเฟตามีน หรือที่รู้จักในนามของยา บ้า ซึ่งอยู่ในกลุ่มประเภทยากระตุ้นประสาทเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก สาเหตุเนื่องมาจาก ยาพวกนี้มีต้นทุนต่ำ ตกเม็ดละ 3-4 บาทเท่านั้น แต่เมื่อนำไปขายกลับมีราคาสูงขึ้นมา กบางแห่งตกเม็ดละ 100-150 บาท ประกอบกับยาบ้าทำได้ง่าย ไม่ได้มีขั้นตอนสลับซับซ้อนเหมือนเฮโรอีน ในขณะที่เดียวกันตลาดการขายยาบ้าหาง่าย จึงมีผู้ฝ่าฝืนกฎหมาย ผลิตยาบ้าออกขายดักดวงผลประโยชน์จากความหายนะของผู้คนเป็นจำนวนมาก แม้ ว่าทางรัฐบาลจะเพิ่มการลงโทษให้เท่ากับข้อหาการผลิตและครอบครอง ซื้อขายหรือ เสพยาเสพติดเฮโรอีนก็ตาม แต่ก็ยังไม่อาจยับยั้งการแพร่ระบาดของยาบ้าได้ ยิ่งนานวัน กระบวนการทางการตลาดยิ่งซับซ้อน และขยายวงกว้างขึ้นเรื่อยๆ จากเดิมที่มีอยู่ตาม สถานีบริการน้ำมัน และลูกค้าส่วนใหญ่ได้แก่ คนขับรถบรรทุก หรือรถโดยสารที่มาจอด เต็มน้ำมัน ต่อมาขยายไปสู่กลุ่มผู้ใช้แรงงานด้านอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็น เกษตรกร ชาวไร่ ชาวนา ชาวประมง หรือกลุ่มผู้ใช้แรงงานในเวลากลางคืน เช่น นักแสดง นักร้อง เป็นต้น ปัจจุบัน ยาบ้าได้แพร่เข้าสู่กลุ่มเด็กและเยาวชนมากขึ้น โดยเป็นทั้งผู้เสพและกลายเป็น ผู้ขายในที่สุดด้วย ซึ่งสาเหตุส่วนหนึ่งที่เด็กและเยาวชนเหล่านี้หนีไปขายยาบ้าเนื่องจาก ไม่มีเงินซื้อยา และอีกส่วนหนึ่งคือขายเพราะว่ารายได้ดี เด็กจะมีเงินทองจับจ่ายใช้สอย อย่างสะดวกมือ และติดเป็นนิสัย”

2.3. แนวคิดเกี่ยวกับกฎหมายอันเนื่องกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

ประธาน วัฒนวาณิชย์ (2528) ศึกษาพบว่า การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนจะไม่มีขอบเขตเฉพาะการกระทำที่ผิดกฎหมายอาญา หรือการละเมิดสิทธิผู้อื่นเท่านั้น แต่จะรวมถึงการกระทำที่ละเมิดพระราชบัญญัติต่างๆ อันเกี่ยวเนื่องกับความประพฤติของเด็กและเยาวชน ซึ่งถูกกำหนดจากค่านิยมและบรรทัดฐานทางสังคม พระราชบัญญัติที่กล่าวถึงประกอบด้วย

1. พระราชบัญญัติควบคุมเด็กและนักเรียน พ.ศ. 2481
2. ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 132 เรื่อง การส่งเสริมและคุ้มครองความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา
3. กฎกระทรวงฉบับที่ 1 ลงวันที่ 22 เมษายน 2515 ออกตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 132 เรื่อง การแต่งกายของนักเรียนและนักศึกษา
4. ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 249 ลงวันที่ 27 พฤศจิกายน 2515 เรื่อง การคุ้มครองสวัสดิภาพและการสงเคราะห์

ความผิดตามพระราชบัญญัติและประกาศข้างต้นนี้ จะหมายถึงการกระทำที่เมื่อผู้กระทำเป็นเด็กหรือเยาวชนจะถือว่าเป็นความผิด แต่ถ้าผู้ใหญ่กระทำจะไม่ถือว่าเป็นความผิด ความผิดลักษณะนี้ ได้แก่ การหนีโรงเรียน การดื่มสุราของมึนเมา การเข้าไปในสถานเริงรมย์ต่างๆ การเข้าไปในแหล่งค้าประเวณี เป็นต้น สำหรับประเทศไทย ความผิดประเภทนี้อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบองค์การสังคมสงเคราะห์ คดีมักจะสิ้นสุดในชั้นตำรวจ นอกจากความผิดที่เด็กและเยาวชนละเมิดกฎหมายอาญา คดีมักจะปรากฏในศาลเยาวชนและครอบครัว ซึ่งเป็นการกระทำผิดที่ควรให้ความสนใจ

2.4. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

2.4.1. ทฤษฎีว่าด้วยลักษณะของบุคคลที่เป็นสาเหตุ (Personal Traits)

ได้อธิบายถึงทฤษฎีว่าด้วยลักษณะของบุคคลที่เป็นสาเหตุ (Personal Traits) หรือองค์ประกอบในตัวบุคคล (Individual make-up) ที่บกพร่องไม่สมประกอบเป็นสาเหตุ ซึ่งสุพัตรา สุภาพ (2535: 45) กล่าวว่า เป็นสภาพที่ได้จากกรรมพันธุ์แต่เพียงอย่างเดียวเป็นผลโดยตรง เพราะเด็กไม่เกิดมาเป็นอาชญากรโดยกำเนิด ลักษณะทางร่างกายก็ดี ลักษณะปัญญาก็ดี ลักษณะอารมณ์ก็ดี และลักษณะอื่นๆ ก็หาได้เป็นปัจจัยที่ทำให้เด็กเป็นอาชญากรไม่ เว้นแต่สิ่งเหล่านี้แปรปรวนหรือบกพร่อง หรือพิการถึงขนาดที่บุคคลไม่อาจมีความสัมพันธ์กับสังคมหรือสิ่งแวดล้อม และไม่อาจมีส่วนร่วมในกิจกรรมกับบุคคลอื่น หรือกลุ่มบุคคลอื่นได้ เฉพาะในเหตุนี้เท่านั้นที่อาจจะเป็นมูลเหตุให้คนกระทำผิด

2.4.2. ทฤษฎีว่าด้วยสาเหตุทางจิต (Psychogenic Theory)

สุพัตรา สุภาพ (2535 : 46 อ้างถึงใน Horton and Laslie, 1965 : 349) อธิบายว่า ส่วนมากเด็กวัยรุ่นที่กระทำผิดมักมาจากสภาพครอบครัวที่บ้านแตก หรือพ่อแม่ อารมณ์ไม่ดี พ่อแม่ประพฤติตนไม่เหมาะสม บุคคลพวกนี้จะให้ความรักความปลอดภัยแก่เด็กน้อยที่สุด และมักสนองความต้องการแบบไม่สม่ำเสมอ เด็กจึงมีความรู้สึกขาดพ่อแม่ การที่เด็กกระทำผิดจึงมีสาเหตุมาจากความรู้สึกขาดพ่อแม่ จากสาเหตุดังกล่าวนี้ นักจิตวิทยาเห็นว่า เด็กพวกนี้จะมองโลกในแง่ร้าย เพราะรู้สึกว่าตนเองได้รับการดูถูกจากสังคม ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนจึงมีน้อย ชอบระราน ชอบการต่อสู้ ชอบยกตัวเอง และมีความรู้สึกกระวนกระวายใจ เด็กพวกนี้จะรู้สึกว่าในชีวิตของเขา เขาไม่เคยได้รับอะไรที่เขาปรารถนาเลย

5.4.3. ทฤษฎีวัฒนธรรมย่อย (Subcultures Theory)

สุพัตรา สุภาพ (2540 : 43 อ้างถึงใน Young, 1942 : 39) ได้อธิบายถึงทฤษฎีวัฒนธรรมย่อย ไว้ดังนี้ วัฒนธรรมย่อย หรือวัฒนธรรมรอง เป็นวัฒนธรรมที่ใช้ในกลุ่มที่มีอาชีพ เชื้อชาติ และสภาพแวดล้อมต่างกัน ซึ่งอาจจะมีความคล้ายคลึงกัน หรือต่างกับวัฒนธรรมของกลุ่มอื่นไม่มากนักน้อย โดยบุคคลแต่ละคนสามารถเลือกที่จะร่วมกับกลุ่มที่ตนชอบ วัฒนธรรมรองจึงอาจจะสอดคล้องหรือขัดกับวัฒนธรรมหลักก็ได้ วัฒนธรรมรองแต่ละกลุ่ม จะมีลักษณะที่เห็นได้เด่นชัด เช่น ภาษา เสื้อผ้า กิริยาท่าทาง มารยาท ฯลฯ

ประสาธ หลักศิลา (2515:8) ได้อธิบายทฤษฎีวัฒนธรรมย่อย ของโคเฮน (Cohen) มีสาระสังเขปดังนี้ การปฏิบัติตนของเด็กอาจจะขัดแย้งกับแนวทางของผู้ใหญ่ ในสังคมนั้น กล่าวคือ เด็กเหล่านั้นจะเรียนรู้เฉพาะวัฒนธรรมย่อยของพวกเขา เช่น สำนวนการสนทนา การแต่งกาย การไว้ทรงผม หรือการแสดงดนตรี เป็นต้น ซึ่งวัฒนธรรมย่อยของเด็กเหล่านี้อาจขัดแย้งกับทัศนคติของผู้ใหญ่ กลุ่มเด็กพวกนี้จึงเข้ามารวมกลุ่มกันและสร้างแบบแผนแห่งพฤติกรรมของตนขึ้นมา ซึ่งพวกเขาคิดว่าสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้

ทฤษฎีนี้อธิบายให้เข้าใจถึงพฤติกรรมต่างๆ ของเด็กที่จับกลุ่มกันเป็นพวกเป็นหมู่ และพฤติกรรมของเด็กเหล่านั้น เป็นไปในลักษณะฝ่าฝืนระเบียบแบบแผนของสังคมส่วนใหญ่ อย่างไรก็ตามทฤษฎีนี้อธิบายได้เฉพาะกลุ่มเด็กชายเท่านั้น เด็กหญิงที่มารวมกลุ่มกันและมีพฤติกรรมไปในลักษณะเกเรนั้นไม่เป็นไปในลักษณะเช่นนี้

2.4.4. ทฤษฎีหลายสาเหตุ (The Multiple Factors of Causality)

Smith and Berlin (1974:6-8) ได้กล่าวโดยสรุปถึงทฤษฎีหลายสาเหตุไว้ดังนี้ นักอาชญาวิทยาหลายคนยอมรับว่า การกระทำผิดของบุคคลมิใช่เกิดขึ้นจากสาเหตุใดสาเหตุหนึ่งเพียงอย่างเดียว แต่อาจเกิดจากหลายสาเหตุทั้งทางด้านชีววิทยาและทาง

ด้านสังคม โดยเฉพาะทางด้านสังคมดูเหมือนจะมีอิทธิพลมากกว่า โดยที่นักอาชญาวิทยาได้ตั้งข้อสังเกตว่า เด็กที่กระทำผิดมักเป็นเด็กที่พบเห็นแต่การกระทำที่ไม่ถูกต้องที่คอยสอนให้เขากระทำผิดอยู่เรื่อยไป ชีวิตที่อดอยาก หรือผิดหวัง ขาดความอบอุ่น และอื่นๆ จะหล่อหลอมชีวิตเขาให้มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อเพื่อนร่วมโลก และปลูกฝังค่านิยมที่ผิดๆ ให้แก่เขา นอกจากนี้ความกดดันต่างๆ ความทุกข์ทรมานที่เขาได้รับเป็นประจำ อาจทำให้เขาเกิดความบกพร่องทางจิตใจและกระทำความผิดได้ง่ายขึ้น

2.4.5. แนวคิดเกี่ยวกับการขัดเกลาทางสังคม (Socialization)

Roucek and Warren (อ้างถึงใน สุพัตธา สุภาพ, 2540 : 48) ได้อธิบายถึงแนวคิดเกี่ยวกับการขัดเกลาทางสังคมไว้ดังนี้ การขัดเกลาทางสังคม เป็นกระบวนการที่มนุษย์เรียนรู้ ยอมรับค่านิยม กฎเกณฑ์ต่างๆ จากการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น เพื่อจะได้มีสถานภาพและปฏิบัติตามบทบาทต่างๆ ที่สังคมต้องการ บางครั้งก็ใช้คำว่าเรียนรู้เป็นการเรียนรู้บทบาทในอนาคตตามที่กลุ่มยอมรับ

สรุปแล้ว การขัดเกลาทางสังคมจึงเป็นกระบวนการทั้งทางตรงและทางอ้อมที่มนุษย์ในสังคมหนึ่งๆ ได้เรียนรู้คุณค่า กฎเกณฑ์ ระเบียบแบบแผนของกลุ่มหนึ่งๆ กำหนดหรือวางไว้เพื่อเป็นแบบแผนของการปฏิบัติต่อไป และให้บุคคลได้พัฒนา บุคลิกภาพของตนเอง

วิธีการขัดเกลาทางสังคมอาจออกมาในรูปแบบดังนี้

1. การขัดเกลาโดยตรง เป็นการขัดเกลาที่ต้องการให้บุคคลปฏิบัติถูกต้องตามระเบียบแบบแผนที่กลุ่มสังคมกำหนดไว้ ซึ่งนับว่ามีผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพมาก เป็นการชี้แนวทางและแนะแนวทางในการปฏิบัติต่อบุคคลอย่างจริงจังและเจตนา เพื่อให้บุคคลสามารถวางตัวได้อย่างถูกต้องเหมาะสม มักพบเสมอในหมู่ครอบครัว โรงเรียน วัด เป็นต้น

2. การขัดเกลาโดยอ้อม เป็นการอบรมที่ไม่ได้บอกกันโดยตรง บุคคลได้รับประสบการณ์จากการสังเกตหรือเรียนรู้จากการกระทำของผู้อื่น เช่น เด็กชอบเลียนแบบการกระทำของเพื่อน เป็นต้น

ความมุ่งหมายของการขัดเกลาทางสังคมมีดังนี้

1. การปลูกฝังระเบียบวินัย เพื่อให้สมาชิกมีแบบของความประพฤติตามที่กลุ่มกำหนด หรืออนุญาตเป็นการแสดงความพอใจในปัจจุบัน เพื่อผลประโยชน์ในวันข้างหน้า
2. ปลูกฝังความมุ่งหวัง ความมุ่งหวังช่วยให้บุคคลมีกำลังใจ จะทำตามระเบียบวินัยต่างๆ โดยเฉพาะความมุ่งหวังในสิ่งที่สังคมยกย่อง เช่น เป็น ครู ตำรวจ เป็นต้น
3. สอนให้รู้จักบทบาทและทัศนคติต่างๆ บุคคลจะสามารถอยู่กับสังคมด้วยดี ถ้ารู้จักแสดงบทบาทของตนอย่างเหมาะสมในการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่นตามกาลเทศะและโอกาสต่างๆ
4. สอนให้เกิดความชำนาญหรือทักษะที่จะร่วมใช้กิจกรรมกับผู้อื่นในสังคม ยิ่งสังคมมีบุคคลที่เชี่ยวชาญหรือมีทักษะหลายอาชีพมากเท่าไร สังคมก็สามารถนำบุคคลเหล่านี้มาสร้างสรรค์สังคมได้มากขึ้นเท่านั้น

ความเป็นตัวตน (Self) เกิดจากการขัดเกลาทางสังคม เป็นการที่บุคคลยอมรับเอาคุณค่าของกลุ่ม ซึ่งเป็นผลจากการมีปฏิสัมพันธ์กันผู้อื่น และมีการปรับความต้องการและการกระทำของตนให้เข้ากับกลุ่ม ตามสิทธิและหน้าที่ที่สังคมกำหนดและยอมรับ ความเป็นตัวตนจึงเป็นผลผลิตของสังคม

สุพัตรา สุภาพ (2540 : 54) ได้อธิบายว่า Cooley ได้ให้แนวความคิดเรื่องกระบวนการขัดเกลา โดยใช้หลัก Looking Glass -Self กล่าวคือ ความสำนึกของตัวตนเป็นผลสะท้อนจากการมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น และจากการที่คนอื่นดูเราซึ่งมีผลต่อ

การตัดสินใจ หรือกล่าวให้ง่ายเข้า คือ เป็นการมองตัวเองโดยใช้สายตาของคนอื่น เหมือนมองตนเองในกระจกเงา

สุพัตรา สุภาพ (2540 : 54) ได้อธิบายถึงแนวคิดของ Mead ว่าได้อาศัยแนวคิดของ Cooley เป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์ โดยเน้นกฎเกณฑ์บางอย่างที่บุคคลได้เริ่มสร้างความรู้สึกเกี่ยวกับตัวเองและจิตใจ และความรู้สึกต่างๆ ไป อันเป็นผลมาจากกระบวนการฝึกอบรมทางสังคมจนสร้างความเป็นตัวตนขึ้น Mead แบ่งตัวตนเป็น 2 ส่วน คือ I และ Me

I คือส่วนที่เป็นความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง เป็นส่วนที่บุคคลแสดงออก ไม่ใช่ความต้องการของสังคม

Me คือ ส่วนที่รับเอาทัศนคติ ความคิดอ่าน กฎเกณฑ์ ระเบียบประเพณี ที่มีอยู่มาเป็นของตนโดยไม่คัดค้าน เป็นการยอมรับความต้องการของสังคม

เด็กโดยทั่วไปจะไม่มีความสำนึกเกี่ยวกับความเป็นตัวของตัวเอง จนกว่าจะมีปฏิสัมพันธ์กันทางสังคม โดยเริ่มจากพ่อแม่ซึ่งจะสอนเด็กให้รู้จักตัวเอง พ่อแม่เป็นบุคคลสำคัญที่สุดเป็นผู้มีส่วนหล่อหลอมจิตใจของเด็กคนนั้น ผลกระทบจากการขัดเกลาเริ่มตั้งแต่เด็ก ทั้งนี้เพราะบุคลิกภาพของแต่ละบุคคลเกิดการประสบการณ์ในวัยเด็ก จนสามารถรู้ว่าตัวเองเป็นใคร เพราะความเป็นตัวตนนี้ไม่ได้มีมาตั้งแต่เกิดแต่ต้องมาสร้างโดยผ่านทาง ครอบครัวเป็นแกนสำคัญ

2.4.6 ทฤษฎีทางจิตวิทยา

ปุระชัย เปี่ยมสมบุญ (2531 : 66-68) ได้อธิบายถึง ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ ของ فروยด์ (Freud : 1856-1939) นักจิตวิทยาและจิตแพทย์ชาวออสเตรีย ไว้ดังนี้ فروยด์มีความเห็นว่า ประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมในวัยเด็กจะมีผลต่อบุคลิกภาพในวัยเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ โดยบุคลิกภาพจะได้รับการพัฒนาตามลำดับขั้นตอนซึ่งมีอยู่ 5 ขั้น คือ

1. มีความสุขอยู่ที่ปาก เป็นระยะที่ความสัมพันธ์ระหว่างแม่กับเด็กมีความสำคัญและมีผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กเช่น เด็กที่ได้รับการเอาใจใส่ดูแลจากแม่ดีจะมองโลกในแง่ดี ใ่วางใจผู้อื่น ในทางตรงกันข้ามถ้าแม่ไม่ให้ความรักและความอบอุ่นเพียงพอ จะทำให้เด็กโตขึ้นเป็นคนมองโลกในแง่ร้าย
2. มีความสุขด้วยการจับถ้าย หากพ่อแม่ฝึกให้ลูกจับถายเป็นเวลา เมื่อเด็กโตขึ้น ก็จะเป็นคนที่ตรงต่อเวลา
3. มีความสุขอยู่ที่อวัยวะเพศ เด็กชายและเด็กหญิงมีความแตกต่างกันไปเด็กชายจะรักแม่เด็กหญิงจะรักพ่อ เกิดการทำตามอย่างพ่อแม่ เพราะเด็กต้องการความรัก
4. ระยะเวลาก่อนวัยรุ่น เด็กให้ความสนใจต่อสังคม เช่น โรงเรียน ครู และเพื่อน เด็กจะมีการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น เริ่มทำความเข้าใจในความคิดและการกระทำของผู้อื่นไม่สนใจเพื่อนต่างเพศ
5. ระยะเวลาวัยรุ่น เป็นช่วงที่เด็กเริ่มมีความเปลี่ยนแปลงทั้งระบบร่างกายและจิตใจ คือ มีการเจริญเติบโตทางร่างกายอย่างรวดเร็ว อารมณ์แปรปรวนง่าย เริ่มสนใจในเพศตรงข้าม เริ่มมีความรักเกิดขึ้น ซึ่งเป็นความรักระหว่างหนุ่มสาว

ฟรอยด์ กล่าวว่า เด็กที่เกิดมาพร้อมกับแง่มุมหนึ่งของบุคลิกภาพ เรียกว่า Id คือ การตอบสนองความต้องการของความอยากเฉพาะหน้า พอโตขึ้นสักระยะหนึ่งเด็กรู้ว่าการทำงานด้วย Id เพียงอย่างเดียวไม่ได้ Ego พัฒนาขึ้นเป็นส่วนบุคลิกภาพของเด็กที่จะเผชิญ กับความเป็นจริงของโลกมากขึ้น และในขั้นที่ 4 คือระยะก่อนวัยรุ่นทำให้เกิด Super ego ซึ่งเป็นมโนธรรมที่รู้ว่าอะไรเป็นสิ่งที่ดีงามถูกต้องและเด็กที่มี Super ego สูงจะมีความอดกลั้นมากและโตขึ้นเป็นผู้ที่มีสมาธิสูงและทำอะไรมักจะประสบความสำเร็จ

2.4.7. ทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ (Structural-functional Theory)

ณรงค์ ศรีสวัสดิ์ (2521) ได้อธิบายถึงทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ของ Durkheim, Parsons, Merton และคนอื่นๆ ว่า เน้นศึกษาโครงสร้างและหน้าที่ของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งครอบครัว กล่าวคือ สมาชิกในครอบครัวจะมีการปฏิบัติตนตามสถานภาพ บทบาท และหน้าที่ของตน จึงทำให้สัมพันธ์ภาพระหว่างสมาชิกในครอบครัวเป็นไปอย่างดี ส่วนครอบครัวที่ไม่ปกติและมีปัญหานั้นก็คือ ครอบครัวที่มีปัญหาเกี่ยวกับสัมพันธ์ภาพระหว่างสมาชิกในครอบครัว จึงทำให้สภาพของโครงสร้างและหน้าที่ของครอบครัวผิดปกติ และเมื่อโครงสร้างและหน้าที่ของครอบครัวผิดปกติ เช่น บิดามารดาถึงแก่กรรม หย่าร้าง แยกกันอยู่ หรืออื่นๆ ทำให้ครอบครัวไม่สามารถทำหน้าที่ของตนได้สมบูรณ์ การอบรมเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัวจึงไม่สามารถกระทำได้ดีเต็มที่ สมาชิกของครอบครัวบางส่วนจึงมีการกระทำผิดไปจากบรรทัดฐานของสังคม เช่น การก่ออาชญากรรมประเภทต่างๆ เป็นต้น

2.4.8. ทฤษฎีไร้ระเบียบ (Anomie Theory)

สุพัตรา สุภาพ (2540 : 133-134) ได้อธิบายถึงทฤษฎีไร้ระเบียบของ Merton ไว้ว่า Merton กล่าวถึงโครงสร้างของสังคมบางอย่างที่ก่อให้เกิดความกดดันและความขัดแย้งต่อบุคคลในกลุ่ม จนทำให้พฤติกรรมไม่เป็นไปตามกฎของสังคม ซึ่งเป็นผลให้เกิดความไม่เป็นระเบียบของสังคม โดยมีตัวแปรผัน (Variables) 2 อย่างคือ

- 1) จุดหมายปลายทางทางวัฒนธรรม ที่สังคมในขณะนั้นยึดมั่นและนำไปปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน ซึ่งจุดหมายปลายทางนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของสังคมและสภาพแวดล้อม และถ้าหากลักษณะของสังคมและสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไป จุดหมายปลายทางทางวัฒนธรรม อาจเปลี่ยนได้
- 2) วิธีการต่างๆ ที่สังคมได้กำหนดไว้ให้บุคคลปฏิบัติตาม (Institutionalized Means) เป็นการจำกัดเสรีภาพให้อยู่ในขอบเขตหรือห้ามการกระทำอย่างใด

อย่างหนึ่ง เป็นการปฏิบัติตามคุณธรรมต่างๆ ที่สังคมต้องการหรือยอมรับ เป็นการชี้แนวทางให้บุคคลปฏิบัติไปตามกฎเกณฑ์ที่วางไว้เพื่อให้สังคมเกิดความ เป็นระเบียบไม่ยุ่งเหยิงสับสน และถ้าใครปฏิบัติตามอุดมคตินี้ชีวิตจะ ประสบความสำเร็จและได้ในสิ่งที่หวัง

จากความสัมพันธ์ของตัวแปรตามที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ช่วยให้เราเข้าใจ การปรับตัวของบุคคลในสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งมีอยู่ 5 ประเภท ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 5 ตารางแสดงแบบการปรับตัวของบุคคล

แบบแผนการปรับตัว	จุดหมายปลายทาง Cultural Goal	วิธีการ Institutionalized Means
ปฏิบัติตาม (Conformity)	+	+
แหวกแนว (Innovation)	+	-
เจ้าระเบียบพิธี (Ritualism)	-	+
หนีโลก (Retreatism)	-	-
ทำทลาย (Rebellion)	±	±

+ หมายถึง ยอมรับ

- หมายถึง ไม่ยอมรับ

± หมายถึง ไม่ยอมรับสิ่งที่มีอยู่ และใช้สิ่งใหม่แทน

1. การปฏิบัติตาม (Conformity) เป็นการยอมรับปฏิบัติตามจุดหมาย ปลายทางและวิธีการที่สังคมกำหนด โดยการยอมรับกฎเกณฑ์และนำไปปฏิบัติ เพื่อ ต้องการประสบความสำเร็จหรือทำตามสิ่งที่สังคมเห็นว่าถูกต้อง

2. **แหวกแนว (Innovation)** เป็นการปรับตัวแบบที่เน้นเรื่องเป้าหมายของความสำเร็จ (Success Goal) ด้วยวิธีใดก็ตามที่จะให้ได้เงินและอำนาจไม่ว่าจะเป็นการผิดกฎหมายผิดระเบียบแบบแผนใดก็ตาม เป็นการเน้นเรื่องจุดหมายปลายทาง (Cultural Goal) มากกว่าวิธีการต่างๆ ที่สังคมกำหนด (Institutionalized Means) ที่เป็นเช่นนี้เพราะสังคมเน้นเรื่องสังคมมากเกินไป

3. **เจ้าระเบียบพิธี (Ritualism)** เป็นบุคคลที่ปฏิบัติไปตามวิธีการที่สังคมกำหนด ไม่อยากทำอะไรที่ผิดไปจากระเบียบแบบแผนที่กฎเกณฑ์ตั้งไว้ โดยอาจจะเป็นคนที่ไม่มีความทะเยอทะยานหรือกลัวจนไม่กล้าทำอะไร หรือ ไม่ก็เป็นคนดีที่ไม่อยากจะทำผิด หรือมีความผิด เป็นบุคคลที่คล้ายๆ กับพอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่

4. **การหนีโลก (Retreatism)** เป็นพวกที่ไม่ยอมรับจุดหมายปลายทางและวิธีการที่สังคมกำหนดเป็นการปรับตัวที่ผิดไปจากค่านิยมทั่วไป และมีบางคนปรับตัวในทางที่ผิดธรรมดา ไม่ได้เป็นไปตามบรรทัดฐานที่กำหนดการปรับตัวแบบนี้ มักปรากฏในพวกที่มีความหวังสูง หรือต้องการประสบความสำเร็จในชีวิต แต่วิธีการที่สังคมกำหนดเป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จดังกล่าว หรืออาจจะเป็นผู้ที่พยายามทำดีแต่ไม่ได้ดี

5. **การทำท่าย (Rebellion)** เป็นพวกที่ชอบการเปลี่ยนแปลงแก้ไขใหม่ ต้องการปรับปรุงโครงสร้างทางสังคมเสียใหม่ เพราะไม่พอใจในโครงสร้างเดิมที่เขาเห็นว่าไม่ดีพอ ไม่มีความเท่าเทียมกันจึงพยายามหาวิธีการหรืออุดมการณ์ใหม่

2.4.9. ทฤษฎีความขัดแย้งทางวัฒนธรรม (Culture Conflict Theory)

ทาฟ (Taft, 1956) ได้อธิบายทฤษฎีความขัดแย้งทางวัฒนธรรมไว้ว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมอย่างรวดเร็วก่อให้เกิดผลกระทบต่อสัมพันธภาพของบุคคลในสังคมอย่างมาก กล่าวคือ ทำให้บุคคลในสังคมต้องดิ้นรน แข่งขันในการดำรงชีวิตมากขึ้น มีคนจำนวนมากที่ไม่ประสบความสำเร็จในด้านการสร้างสถานภาพทางเศรษฐกิจจึงต้องอาศัยอยู่ในแหล่งเสื่อมโทรม คนเหล่านี้มีพฤติกรรมแตกต่างไปจากคน

อื่นๆ โดยทั่วไปที่อาศัยอยู่นอกแหล่งเสื่อมโทรม และครอบครัวของคนเหล่านี้จะมีลักษณะครอบครัวบ้านแตกเป็นจำนวนมาก เด็กๆ ที่อาศัยอยู่ในครอบครัวบ้านแตกเหล่านี้ จะมีอัตราการกระทำความผิดมากกว่าเด็กที่อาศัยอยู่ในครอบครัวปกตินอกแหล่งเสื่อมโทรม และในครอบครัวของบุคคลที่อยู่ในแหล่งเสื่อมโทรม นอกจากจะมีสถานภาพทางเศรษฐกิจที่ยากจนแล้ว ยังมีการอบรมสั่งสอนจริยธรรมและคุณธรรมน้อยมากอีกด้วย

เรื่องของความขัดแย้งทางวัฒนธรรมนี้ เซลลิน (Sellin ,1938) นักอาชญาวิทยาชาวอเมริกันได้อธิบายไว้ว่าบนพื้นโลกของเรามีกลุ่มสังคมอยู่มากมายซึ่งยึดถือบรรทัดฐานความประพฤติที่สลับซับซ้อน กลุ่มต่างๆ เหล่านี้ได้พัฒนาเรื่อยมา ทำให้เกิดความแตกต่างกันในเรื่องแบบแผนของการดำรงชีวิตและเรื่องค่านิยมทางสังคม ความขัดแย้งในทางวัฒนธรรมนั้นเป็นสิ่งที่ย่อมเกิดขึ้นได้เมื่อแบบแผนของวัฒนธรรมหนึ่งติดต่อกับแบบแผนของอีกวัฒนธรรมหนึ่ง Sellin ได้สรุปไว้เป็นข้อๆ ว่าความขัดแย้งทางวัฒนธรรมอาจจะเกิดขึ้นได้โดย

1. เมื่อแนวประพฤติก่อปะทะกันตรงเขตที่วัฒนธรรมอยู่ชิดติดกัน
2. เมื่อกฎหมายของวัฒนธรรมของคนพวกหนึ่งแผ่ขยายเข้าครอบงำเขตของวัฒนธรรมของคนอีกพวกหนึ่ง
3. เมื่อสมาชิกของวัฒนธรรมหนึ่งอพยพเข้าไปอยู่ในเขตของอีกวัฒนธรรมหนึ่ง

Sellin ได้ชี้ให้เห็นถึงแบบของการขัดแย้งในทางวัฒนธรรมไว้ 2 แบบ คือ

แบบแรก “ความขัดแย้งทางวัฒนธรรมขั้นต้น” (Primary Culture Conflict) ความขัดแย้งแบบนี้แบบนี้เกิดจากบรรทัดฐานความประพฤติของวัฒนธรรมเดิมเกิดปะทะกับบรรทัดฐานความประพฤติของวัฒนธรรมใหม่ อนึ่งการที่เด็กชายหญิงที่เกิดจากผู้อพยพเข้ามาอยู่ใหม่ ไม่อาจจะปฏิบัติตามมาตรฐานความประพฤติดั้งเดิมที่พ่อแม่ฝึกฝนอบรม เพราะสังคมในชุมชนใหม่ไม่ยอมรับ ก็นับเป็นความขัดแย้งเบื้องต้นได้ด้วย

เหมือนกัน ความขัดแย้งทำนองนี้จะทำให้เด็กเกิดความละอาย ความเกลียดรู้สึกต่ำต้อย เกิดการต่อต้านกับพ่อแม่ของตนเอง ความเครียดเพิ่มขึ้น จะนำไปสู่ความประพฤตินิดได้

แบบที่สอง “ความขัดแย้งทางวัฒนธรรมแบบที่สอง” (Secondary Culture Conflict) ความขัดแย้งแบบนี้เกิดจากความเจริญเติบโตของสังคม สังคมที่เคยดำรงอยู่ โดยอาศัยมาตรฐานความประพฤติแบบเดียวกัน มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ครั้นสังคมเจริญมากเข้าก็เกิดแบบแผนของความประพฤตินั้นหลายลักษณะ มีกลุ่มสังคมมากมาย เกิดการขัดแย้งผลประโยชน์กัน ไม่คุ้นเคยกัน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นไปอย่างหละหลวม มีความสับสนในเรื่องบรรทัดฐานของความประพฤติ มีการพัฒนาองค์ที่ขาดความคุ้นเคยกันส่วนตัวเข้ามาควบคุมพฤติกรรมของคน มีหน้าที่ในการบังคับใช้กฎ กฏทั้งหมดอาจจะไม่เป็นที่ยอมรับของชุมชน สังคมเช่นนี้เป็นสังคมที่ซับซ้อน ความขัดแย้งทางวัฒนธรรมก็เกิดขึ้น เพราะคนมาจากกลุ่มต่างๆ แต่ละกลุ่มก็มีมาตรฐานความประพฤติที่เหมาะสมกับกลุ่มตน แต่ละกลุ่มก็มีความสัมพันธ์ทางสังคมเฉพาะตน แต่ละกลุ่มอาจจะไม่เข้าใจหรือไม่รู้ค่านิยมทางสังคมของกลุ่มอื่น คนที่อาศัยอยู่ในสังคมเช่นนี้ย่อมเผชิญกับสถานการณ์ของชีวิตเพราะว่าจะปฏิบัติตนอย่างไรก็ย่อมละเมิดบรรทัดฐานความประพฤติของกลุ่มหนึ่งกลุ่มใด หรือหลายๆ กลุ่มก็ได้ อาชญากรรมและการกระทำผิดของเยาวชนเกิดขึ้นเมื่อคนปฏิบัติตามบรรทัดฐานความประพฤติของกลุ่ม ซึ่งมีค่านิยมที่ขัดแย้งกับวัฒนธรรมของส่วนรวม

2.4.10. ทฤษฎีความสัมพันธ์แตกต่าง (Theory of Differential Association)

สุพัตรา สุภาพ (2535 : 46) ได้อธิบายทฤษฎีเกี่ยวกับการเข้าสมาคมกับกลุ่มที่มีลักษณะแตกต่างกัน ของ Sutherland ไว้ดังนี้ พฤติกรรมทางอาชญากรรมสามารถเรียนรู้กันได้ โดยการติดต่อกันอย่างใกล้ชิดภายในกลุ่ม และพฤติกรรมที่แสดงออกมาในลักษณะที่เป็นอาชญากรรมนั้น ขึ้นอยู่กับความแตกต่างในช่วงเวลา และความสม่ำเสมอในการติดต่อสัมพันธ์กันความประพฤติไม่ว่าดีหรือชั่ว เป็นสิ่งที่เรียนรู้มาแต่สมัยเด็ก ๆ และสืบต่อเรื่อยมาตลอดชีวิต ความประพฤตินิดจึงมีรากฝังลึกอยู่ในประสบการณ์ในชีวิตของบุคคล เพราะอุปนิสัยคนเป็นผลมาจากความเป็นมาแต่เด็ก ส่วนอัตรา

การกระทำผิดมาน้อยเพียงไรนั้น เป็นผลจากลักษณะการคบหาสมาคมกับบุคคลในกลุ่ม และการที่บุคคลเรียนรู้จากกลุ่ม อัตราติดต่อสัมพันธ์กันอย่างไรก็ตาม ทฤษฎีของ Sutherland มีผู้โต้แย้งว่า ทำไมบุคคลที่มีสภาพแวดล้อมที่ไม่ดีเหมือนกันจึงไม่กระทำผิด Sutherland แก้วว่า เป็นเพราะลักษณะประจำตัวของบุคคล ความกดดัน และการเลือกคบหาบุคคลตามความพอใจ ความประพฤตินี้จึงแตกต่างกันออกไป

2.4.11. ทฤษฎีว่าด้วยทางสังคมวิทยา (Sociological Theory)

นักสังคมวิทยา กล่าวว่า การกระทำผิดของเด็กวัยรุ่นนั้น ไม่จำเป็นว่าเด็กคนนั้นป่วยหรือร่างกายจิตใจผิดปรกติ เพราะคนเราทุกคนเกิดมามีปัญหาด้วยกันทั้งนั้น การกระทำผิดของวัยรุ่นเป็นอาการตอบสนองต่อปัญหาของแต่ละคน

โคเฮน (Cohen, 1956) กล่าวว่า ถ้าครอบครัวเอาใจใส่ รู้จักับเด็กมากเกินไป เด็กจะหาทางออกโดยการไปพบปะกับเพื่อนฝูงนอกบ้าน ซึ่งในกลุ่มเพื่อนฝูงเหล่านั้น เด็กจะสร้างแบบแผนของความประพฤติของตนเองขึ้นใหม่เพื่อแก้ปัญหของตัวเอง และแบบของความประพฤติเหล่านี้จะถ่ายทอดสืบต่อๆ กันไปจากเด็กวัยรุ่นหนึ่งไปยังเด็กอีกวัยรุ่นที่เข้ามารวมในกลุ่ม

2.4.12. ทฤษฎีพัฒนาการทางสังคม (Development of Socialization)

ประมวญ ดิคคินสัน (2519 :321-324) ได้อธิบายถึง ทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของ Erikson โดยสรุปไว้ว่า วัยเด็กเป็นวัยแห่งการเรียนรู้ เกี่ยวกับโลกที่เขาอาศัยอยู่ ถ้าเด็กเรียนรู้ว่าโลกที่อยู่ร่มเย็น ก็จะกลายเป็นผู้มองโลกในแง่ดี มีความเชื่อมั่นในตนเอง ในทางตรงข้ามหากประสบการณ์เด็กไม่มีความสุข ก็จะกลายเป็นผู้ทิ่มมองโลกในแง่ร้าย ดังนั้นความรู้สึกของเด็กจึงขึ้นอยู่กับการปฏิบัติตนของบิดามารดา หากบิดามารดา มีความเข้าใจ พยายามทำความเข้าใจให้เกิดกับบุตรได้ก็จะทำให้บุตรมีความเชื่อมั่นเกิดขึ้น ทศนคติที่เกี่ยวกับเรื่องความเชื่อมั่นนี้เป็นสิ่งสำคัญยิ่งในด้านการพัฒนาในด้านบุคลิกภาพของเด็กและจะเกี่ยวโยงไปถึงการสนองตอบทางอารมณ์โดยตรง

2.5. แนวความคิดเกี่ยวกับยาเสพติด

2.5.1. ความหมายโดยทั่วไป

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2540 : 13) ได้ให้นิยามความหมายโดยทั่วไปของยาเสพติดไว้ดังนี้

ยาเสพติด หมายถึงสารหรือยาที่อาจเป็นผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติหรือจากการสังเคราะห์ซึ่งเมื่อบุคคลใดเสพหรือได้รับเข้าไปในร่างกายซ้ำๆ กันแล้ว ไม่ว่าจะวิธีใดๆ เป็นช่วงระยะๆ หรือนานติดต่อกันก็ตาม จะทำให้

- (1) บุคคลนั้นต้องตกอยู่ใต้อำนาจหรือเป็นทาสของสิ่งนั้นทางด้านร่างกายและจิตใจ หรือจิตใจเพียงอย่างเดียว
- (2) ต้องเพิ่มปริมาณการเสพขึ้นเรื่อยๆ ทำให้สุขภาพของผู้เสพลเสื่อมโทรมลงเมื่อถึงเวลาอยากเสพแล้วไม่ได้เสพจะมีอาการผิดปกติทางด้านร่างกายและจิตใจ หรือเฉพาะทางด้านจิตใจเกิดขึ้นในผู้เสพนั้น

2.5.2. ความหมายตามกฎหมาย

ยาเสพติดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยฉบับที่ 2 พ.ศ. 2534 แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

- (1) ยาเสพติดให้โทษ ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522
- (2) วัตถุออกฤทธิ์ ตามพระราชบัญญัติวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518
- (3) สารระเหย ตามพระราชกำหนดป้องกันการให้สารระเหย พ.ศ. 2533

2.6. แนวความคิดเกี่ยวกับยาเสพติดประเภทยาบ้า

2.6.1. ความหมายของยาบ้าตามกฎหมาย

ยาบ้า หมายถึง ยาเสพติดตาม พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 มาตรา 4 และประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 135 (พ.ศ.2539) ข้อ 2 และบัญชีท้ายประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 135 (พ.ศ.2539) เรื่องระบุชื่อ และประเภทยาเสพติดให้โทษตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 ระบุว่า เป็นยาเสพติดให้โทษประเภท 1 ลำดับที่ 20 ซึ่งเป็นชนิด เมทแอมเฟตามีน ซึ่งมีฤทธิ์ กระตุ้นระบบประสาท หลอนประสาท ผลต่อระบบประสาทโดยเฉพาะสมองส่วนกลาง กล่าวคือ เมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายฤทธิ์ที่ออกไม่ว่าจะกดระบบประสาท กระตุ้นประสาท หรือทำให้เกิดประสาทหลอน

นายแพทย์วิเชียร ดีเป็นธรรม (2540: 66) นายแพทย์ผู้ชำนาญการด้าน ยาเสพติด กล่าวว่า "แต่เดิมยานี้มันได้จัดอยู่ในบัญชีวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ประเภท 2 ตามพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ.2518 แต่เนื่องจากกระยะหลายปีมานี้ประเทศไทยมีปัญหาการแพร่ระบาดของยาบ้าเป็นไปอย่างรวดเร็ว รุนแรง และกว้างขวางทั้งในด้านการเสพ การผลิตและจำหน่าย จึงมีการออก มาตรการเพื่อแก้ไขสถานการณ์หลายประการ ประการหนึ่งคือเปลี่ยนแปลงยานี้มาสู่ ยาเสพติดให้โทษประเภท 1 แทน โดยประกาศกระทรวงสาธารณสุขฉบับที่ 135 (พ.ศ.2539) ข้อ 2 และบัญชีท้ายประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 135 (พ.ศ.2539) เรื่องระบุชื่อและประเภทยาเสพติดให้โทษตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้ โทษ พ.ศ.2522 ผลการเปลี่ยนแปลงบัญชียาบ้าในครั้งนี้ทำให้รัฐมีอำนาจควบคุมการ ผลิตได้ตั้งแต่สารตั้งต้น ตลอดจนเสพและจำหน่ายได้อย่างกว้างขวาง"

นอกจากนี้ อรรถนพ ลิขิตจิตตะ (2540: 20) ได้กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงชื่อของ ยาม้ามาเป็นยาบ้าว่า "กระทรวงสาธารณสุข ได้มีหนังสือที่ สธ 0806/3/ว.399 ลงวันที่ 21 กรกฎาคม 2539 ขอให้เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขทุกระดับเรียกชื่อ"ยาม้า"

เป็น"ยาบ้า" เพื่อเป็นการบ่งบอกให้ประชาชนทั่วไปเข้าใจว่ายาชนิดนี้เมื่อเสพเข้าไปแล้ว ผู้เสพยาจะมีสภาพไม่ผิดกับคนบ้า หรือคนที่เสียสติไปแล้ว"

2.6.2. ประเภทของยาบ้า มีดังนี้

ฝ่ายส่งเสริมวิชาการและวิจัย กองวิชาการและวางแผน สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2541) ได้อธิบายถึงประเภทของยาบ้าไว้ดังนี้

(1) ยาบ้าแท้ ซึ่งเป็นยาบ้ากลุ่มแรกที่แพร่ระบาด มีส่วนประกอบสำคัญคือ สารออกฤทธิ์กระตุ้นประสาทส่วนกลางจำพวกแอมเฟตามีน หรือเมทแอมเฟตามีน ซึ่งมีลักษณะเป็นเม็ดกลมแบบสีขาว เริ่มแรกบนเม็ดมีรูปร่าง ต่อมาพบรูปมือชูสองนิ้วหรือรูปดาว

(2) ยาบ้าปลอม เป็นวัตถุออกฤทธิ์ประเภท 2 ซึ่งมีการควบคุมการนำเข้า ผลิต และจำหน่ายอย่างเข้มงวดภายใต้ พ.ร.บ. วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518 สารจำพวกนี้ได้แก่ อีเฟดริน คาเฟอีน เฮอโอฟิลลิน เป็นต้น

(3) ยาบ้าจมน เป็นยาที่มีสารออกฤทธิ์ชื่อ เฟนโพรพอเรกซ์ (Fenproporex) หรือ มีสารเอนเอทิลแอมเฟตามีน (N-Ethylamphetamine) เป็นอนุพันธ์ตัวหนึ่งของแอมเฟตามีนผสมอยู่ มีสรรพคุณหลายอย่างระหว่างยาบ้าแท้และยาบ้าปลอม และมีคุณสมบัติทางเคมีและทางกายภาพบางประการ แตกต่างจากพวกแอมเฟตามีน ซึ่งใช้เป็นยาลดความอ้วนที่มีฤทธิ์กระตุ้นระบบประสาทส่วนกลาง

2.7. ลักษณะการกระทำผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดประเภทยาบ้า

การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเรื่องยาบ้า ตาม พ.ร.บ. ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 4 และประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 135 (พ.ศ.2539) ข้อ 2 และบัญชีท้ายประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 135 (พ.ศ.2539) เรื่องระบุนชื่อ และประเภทยาเสพติดให้โทษตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 ระบุว่า เป็นยาเสพติดให้โทษประเภท 1 ซึ่งเป็นยาเสพติดให้โทษชนิดร้ายแรง จัดให้อยู่ในลำดับที่ 20 ซึ่งเป็นชนิด "เมทแอมเฟตามีน" นั้น เมื่อเปลี่ยนแปลงให้ยาบ้าเป็นยาเสพติดให้โทษประเภท 1 โดยมีข้อหาและอัตราโทษที่สำคัญดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6 ตารางแสดงข้อหาและโทษของการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดประเภทยาบ้า

ข้อหา	โทษตาม พ.ร.บ. ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522
1. ผลิต	-จำคุกตลอดชีวิต (ม. 65 ว. 1)
2. นำเข้า	-กระทำเพื่อจำหน่าย ประหารชีวิต (ม. 65 ว. 2)
3. ส่งออก	-มีปริมาณตั้งแต่ 20 กรัมขึ้นไป(สารบริสุทธิ์) ถือว่าเป็นกระทำเพื่อจำหน่าย ประหารชีวิต (ม. 65 ว. 15)
4. จำหน่าย	-มีปริมาณไม่เกิน 100 กรัม (สารบริสุทธิ์) จำคุก 5 ปี ถึง จำคุกตลอดชีวิต และปรับ 50,000-500,000 บาท (ม. 66 ว. 1)
5. ครอบครองเพื่อจำหน่าย	-มีปริมาณเกิน 100 กรัม (สารบริสุทธิ์) จำคุกตลอดชีวิต หรือประหารชีวิต (ม. 66 ว. 2)
6. ครอบครอง	-มีปริมาณไม่เกิน 20 กรัม (สารบริสุทธิ์) จำคุก 1 ปี ถึง 10 ปี และปรับ 10,000-100,000 บาท (ม. 67) -มีปริมาณไม่เกิน 20 กรัม (สารบริสุทธิ์) ถือว่าครอบครองเพื่อจำหน่าย (ม. 66, ม. 15 ว. 2)
7. เสพ	-จำคุก 6 เดือน ถึง 10 ปี และปรับ 5,000-100,000 บาท (ม. 91)

ที่มา : กองกำกับการนโยบายและแผน กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด

2.8. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กุลชลี สุกัณณะเกตุ (2520) ทำการวิจัยถึงสาเหตุของการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนอันเนื่องมาจากสิ่งแวดล้อม เช่น โรงเรียน พบว่าเด็กอาจมีปัญหากจากการศึกษาเล่าเรียน จากการคบเพื่อนที่ทำตามค่านิยมที่ไม่ถูกต้อง หรือจากสิ่งแวดล้อมที่ชักจูงไปในทางที่ตี ตลอดจนความขัดแย้งระหว่างวัฒนธรรมเดิม และวัฒนธรรมต่างชาติที่หลั่งไหลเข้ามา ทำให้เด็กสับสนและหาทิศทางหรือจุดยืนที่เหมาะสมไม่ได้ ทำให้มีพฤติกรรมที่ก่อคดีขึ้นได้ ซึ่งจากการสำรวจพบว่า เด็กที่มาศาลคดีเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่มักมาจากแหล่งเสื่อมโทรมราวๆ ร้อยละ 80

เกื้อกุล ทาสีทธิ และคณะ (2524) ศึกษาลักษณะพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียนโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปี 2531-2533 พบว่า พฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียนชั้นประถมปลาย ได้แก่ ปัญหาในการปรับตัวด้านอารมณ์และสังคม ซึ่งนำไปสู่พฤติกรรมที่เบี่ยงเบนทั้งแบบก้าวร้าวและถอยหนี

ชาญคริต ก.สุริยะมณี และคณะ (2529) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการติดยาเสพติดซ้ำของวัยรุ่น พบว่าเนื่องจากสภาพจิตใจที่อ่อนแอของวัยรุ่น เป็นปัจจัยหลักและปัจจัยสนับสนุนคือ การอาศัยอยู่ใกล้แหล่งที่มีการจำหน่ายและเสพยาเสพติด โดยมีการแนะนำชักจูงของเพื่อนที่เป็นปัจจัยโดยอ้อม

จตุรรัตน์ เอื้ออำนวย (2529) ศึกษาพบว่า เยาวชนที่ได้การปลูกฝังค่านิยมความไม่ละอายต่อความชั่ว โดยใช้ชีวิตคลุกคลีกับอบายมุขต่างๆ และกลับเห็นว่าถูกต้องดีงามคือเห็นผิดเป็นชอบ ทั้งชอบคบหาสมาคมกับเพื่อนที่มีนิสัยในทางเป็นนักเลง อันธพาลเกเร และช่องแวงกับสิ่งเสพติดให้โทษนั้น จะมีแนวโน้มแสดงพฤติกรรมคือ ดื่ม ดองดี ทำหาย และก้าวร้าว รุกราน เป็นการต่อต้านผู้ใดก็ตามที่มีอำนาจเหนือกว่าตนไม่ว่าจะเป็นบิดา มารดา ญาติพี่น้อง เพื่อน ฯลฯ โดยเยาวชนยังมีความไม่ละอายต่อการทำชั่วสูง จะมีแนวโน้มการต่อต้านสังคมในลักษณะก้าวร้าวสูง

ส่วนเรื่องศีลธรรมและการคบเพื่อนมีความสัมพันธ์กับการเข้าไปเกี่ยวข้องกับการกระทำผิดทั้งในระดับบุคคลและระดับการกระทำผิดเหมือนกัน คือ ส่วนใหญ่ไปในทิศทางเดียวกัน แต่ในระดับบุคคลจะเข้มข้นกว่าเล็กน้อย นั่นคือ ยิ่งเข้าไปเกี่ยวข้องกับการกระทำผิดของคนอื่นมากเท่าใดก็ยิ่งจะทำผิดมากขึ้นเท่านั้น ส่วนความยึดมั่นในศีลธรรมก็เช่นเดียวกัน ถ้ายังมีมากกว่าการกระทำผิดก็จะลดลงได้

ประไพศรี ชอนกลิ่น และคณะ (2530) ได้ศึกษาวิจัย"การป้องกันและควบคุมการใช้สารเสพติดในนักเรียนที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในโรงเรียนมัธยม 6 แห่ง ในจังหวัดเชียงใหม่" โดยทำการเก็บข้อมูลจากนักเรียนในชั้น ม.1 - ม.3 ที่มีปัญหาจำนวน 42 คน ผลปรากฏว่าเด็กทั้งหมดมีการใช้สารเสพติดประเภทสารระเหย และทั้งหมดเป็นเพศชาย โดยมีอัตราการเสพเมื่อเทียบกับระดับชั้นได้ดังนี้ ม.1 ม.2 ม.3 คิดเป็นร้อยละ 4.35, 43.48, และ 52.17 ตามลำดับ และเมื่อได้มีการอบรมให้ความรู้ ให้คำปรึกษากับผู้ปกครองของเด็กที่มีปัญหาทั้ง 42 คน พร้อมกับได้มีการจัดกิจกรรมให้กับเด็กนักเรียนเมื่อเวลาผ่านไปพบว่าพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กกลุ่มนี้ลดลง คือ มีการหยุดใช้สารระเหยถึงร้อยละ 60.87

ประณีต ปิยสิรานนท์ (2540) ศึกษาปัญหายาเสพติดในเด็กและเยาวชนผู้ต้องคดียาเสพติด ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง พบว่า กลุ่มเด็กและเยาวชนผู้ต้องคดียาเสพติดที่ศึกษา ส่วนใหญ่เพิ่งต้องคดีเป็นครั้งแรกและเป็นผู้ต้องคดีมีเฮโรอีนไว้ในครอบครองมากที่สุด มูลเหตุจูงใจที่สำคัญคือความอยากรู้อยากลอง เกี่ยวกับยาเสพติดที่ใช้ครั้งแรก พบว่าใช้เฮโรอีนมากที่สุดเป็นอันดับที่หนึ่ง อันดับที่สอง คือ กัญชา อันดับที่สาม ตมกาวหรือสารระเหย โดยมียาม้าหรือยาบ้าเป็นอันดับที่สี่

วรรณวรรณ ศิลป์ประกอบ (2508) ทำการวิจัยเรื่อง การสำรวจลักษณะสภาพของการกระทำผิดความผิดของเยาวชนประเภททำร้ายร่างกายที่มาถึงศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง พ.ศ. 2506 พบว่า เยาวชนที่กระทำผิดส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาเพียงชั้น ป. 4 รองลงมาเป็นผู้สำเร็จการศึกษาชั้น ม.ศ. 2 สำหรับสถานภาพทาง

เศรษฐกิจของครอบครัวของเยาวชนผู้กระทำความผิด ส่วนมากมาจากครอบครัวที่มีฐานะปานกลาง และรองลงมา คือ ฐานะยากจน

เรณู เชาวน์เกษม (2508) ทำการวิจัยเรื่อง สาเหตุที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดอาญา พ.ศ. 2506 โดยศึกษาจากเด็กและเยาวชนที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลาง และพบว่า สาเหตุมาจากไม่ได้รับการอบรมที่ดีจากครอบครัว การคบเพื่อนที่ประพฤติน่ากลัว และครอบครัวที่มีสภาพบ้านแตก

รำพึง ศรีวิเชียร (2508) ทำการวิจัยเรื่อง ลักษณะสภาพของเยาวชนที่กระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่มาถึงศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง พ.ศ. 2506 และพบว่า เยาวชนที่กระทำความผิดส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่บิดามารดา หรือผู้ปกครองไม่เอาใจใส่ในการอบรมสั่งสอน และครอบครัวแตกแยก

ทัตพงศ์ สุนทรพิพิธ (2518) รายงานว่า เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีปัญหาทางอารมณ์และความประพฤติที่ไม่เหมาะสม โดยที่เด็กจำนวนร้อยละ 88 ที่กระทำความผิดเป็นเพราะผู้ปกครองปล่อยปละ ละเลยไม่เอาใจใส่ ทำให้เด็กขาดความอบอุ่นและสิ่งยึดเหนี่ยว มีอารมณ์รุนแรง โมโหร้าย ก้าวร้าว ดื้อรั้น เทียวเตร่กลางคืน นอกบ้าน เกียจคร้าน ไม่เรียนหนังสือ และขโมยของ เป็นต้น

ความรักใคร่ผูกพันในครอบครัวมีความสำคัญเหนือสิ่งอื่นใด ครอบครัวที่ไม่มีความสุข เช่น ขาดความรักใคร่ผูกพัน ขาดความสนใจเด็ก มีความขัดแย้งไม่ลงรอยระหว่างบิดามารดา หรือบิดามารดากับบุตรไม่เป็นมิตรกัน ตลอดจนความแตกแยกภายในครอบครัว อันเนื่องมาจากการหย่าร้างหรือพลัดพรากกันด้วยความตาย ทั้งหมดนี้ล้วนเป็นสาเหตุที่นำไปสู่ความไม่มั่นคงทางอารมณ์ ปัญหาทางบุคลิกภาพและการปรับตัว

ศิริพร หลิมศิริวงศ์ (2511) ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาทางครอบครัวที่ทำให้เด็กต้องเข้ามาอยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลาง โดยศึกษาจากเด็กและเยาวชนที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลาง พ.ศ. 2511 และพบว่า สิ่งทีผลักดันให้เด็กหนีออกจากบ้านและคบเพื่อนไม่ดีจนกระทั่งกระทำความผิดนั้น เนื่องมาจากปัญหาเศรษฐกิจและการหย่าร้างของบิดามารดา นอกจากนี้การมีพี่น้องจำนวนมาก ทำให้เกิดการกระทบกระทั่งและขัดแย้งกันเสมอ ทำให้เด็กมีความรู้สึกว่ครอบครัวไม่มีความสุข

สมจิตร วัฒนารชชากุล และคณะ (2525) ทำการวิจัยเกี่ยวกับ การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนจากศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง และพบว่า เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดส่วนใหญ่เป็นผู้ที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา แต่มักจะขาดความเอาใจใส่ ความรักและความอบอุ่นจากครอบครัว ซึ่งโดยส่วนมากมีสาเหตุมาจากการที่มารดาไม่ค่อยเข้าใจและไม่ยอมรับ ส่วนบิดารักมากแต่เอาใจใสน้อย บรรยากาศในบ้านค่อนข้างตึงเครียด เด็กไม่สนิทกับพี่น้อง ทะเลาะกันรุนแรงบ่อย บิดามารดาทะเลาะและทุบตีกัน ระเบียบในบ้านมีน้อยมาก บิดามารดาควบคุมและลงโทษบ่อยซึ่งการลงโทษก็มีความสมเหตุสมผลน้อยมาก

เสาวภา วัชรกิตติ (2521) ทำการวิจัยเรื่อง สาเหตุการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลางโดยสุ่มตัวอย่างจำนวน 300 คน และพบว่า มีเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดซึ่งมีสาเหตุมาจากความยากจนของครอบครัว จำนวน 112 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 37 ของจำนวนเด็กและเยาวชนทั้งหมด ซึ่งเด็กและเยาวชนที่มาจากครอบครัวที่ยากจนในเขตเมือง ส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่ในแหล่งเสื่อมโทรม คือเป็นเขตที่มีประชากรหนาแน่น และมีการกระทำความผิดในด้านต่างๆ เช่น ฉกชิง ชิงราว การพนัน ยาเสพติด ฯลฯ

สุรพล ปธานวนิช (2540) โดยมุ่งศึกษาถึงแนวโน้มการแพร่ระบาดของยาบ้าในประเทศไทย รวมถึงประสิทธิผลและประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามยา

บ้านในช่วยสองปีแรกของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ตลอดจนการเสนอแนะแนวทางในการป้องกันและปราบปรามยาบ้าของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้วย

อรรถนพ ลิขิตจิตตะ (2540) ศึกษาเรื่อง “เมื่อยาบ้าเป็นยาเสพติดให้โทษประเภท 1 เช่นเดียวกับเฮโรอีน” โดยอธิบายถึงความสำคัญของปัญหายาบ้าซึ่งแพร่ระบาดในสังคมปัจจุบัน การแก้ไข พ.ร.บ. ยาเสพติด ที่กำหนดให้ยาบ้าเป็นประเภทเดียวกับเฮโรอีน ซึ่งก่อให้เกิดผลตามกฎหมายหลายประการ พบว่า มีข้อดีคือ ทำให้การควบคุมยาบ้าเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด เพราะจะมีมาตรการควบคุมด้านต่างๆ ที่เข้มงวดขึ้น และมีข้อเสีย คือ ก่อให้เกิดปัญหาทางการแพทย์หรือสูญเสียเศรษฐกิจของประเทศชาติได้ เพราะว่ายาบ้าหรือวัตถุออกฤทธิ์บางตัวสามารถนำไปใช้เป็นประโยชน์ทางการแพทย์หรือทางอุตสาหกรรมได้

คอคเกตต์ (Cockett : 1971) ศึกษาพบว่าเด็กและเยาวชนที่กระโดดเกี่ยวกับยาเสพติด ส่วนใหญ่ออกจากโรงเรียนกลางคืนและว่างงาน เกี่ยวกับอิทธิพลของกลุ่มเพื่อน พบว่าเยาวชนส่วนใหญ่มีเพื่อนที่มีความประพฤติเสียหาย ร้อยละ 81.5 คือ เสพยาเสพติด และเป็นเพื่อนที่มีอายุใกล้เคียงกัน ร้อยละ 72 และกิจกรรมที่ชอบทำร่วมกันกับกลุ่มเพื่อน ได้แก่ นั่งเล่นคุยกัน เล่นบอล และเสพยาเสพติด ตามลำดับ

เฮเลน โนว์ลิส (Nowlis, 1975: 35) ได้ศึกษาถึงเหตุผลของการใช้ยาเสพติดเป็นครั้งแรกในหลายๆเรื่อง ปรากฏผลออกมาเหมือนๆ กันว่าความอยากรู้อยากลอง และ แรงผลักดันจากเพื่อนเป็นองค์ประกอบที่กระตุ้นให้เกิดการใช้ยาเสพติด ดังนั้นในการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพเยาวชนผู้เสพยาเสพติดในสถานบำบัดฯ จึงจำเป็นต้องทราบถึงข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ยา ภูมิหลังทางสังคมและจิตวิทยาอันอาจเป็นสาเหตุของพฤติกรรมการใช้ยาเสพติดของเด็กและเยาวชน เพื่อเป็นแนวทางในการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ รวมทั้งป้องกันมิให้เด็กและเยาวชนเหล่านี้กลับไปเสพยาเสพติดใหม่อีก

2.9. กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ คือ

ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่

1. ปัจจัยด้านตัวผู้กระทำผิด
2. ปัจจัยด้านครอบครัว
3. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ
4. ปัจจัยด้านสังคม
5. ปัจจัยด้านการศึกษา
6. ปัจจัยจากตัวยาบ้า

ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่

การกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดประเภทยาบ้า ของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง ซึ่งอายุตั้งแต่ 7 - 18 ปี ในเรื่องดังต่อไปนี้

1. การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาบ้า ข้อหา เสพยาบ้า,ครอบครองยาบ้า, ครอบครองเพื่อจำหน่าย และจำหน่ายยาบ้า ตามลำดับ
2. จำนวนครั้งที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาบ้า

แผนภูมิแสดงกรอบแนวความคิดในการศึกษา

ตัวแปรอิสระ

1. ปัจจัยด้านตัวผู้กระทำผิด
 - อายุ
 - เพศ
2. ปัจจัยด้านครอบครัว
 - สถานภาพทางครอบครัว
 - การอบรมเลี้ยงดู
3. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ
 - รายได้ของครอบครัว
4. ปัจจัยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม
 - สภาพถิ่นที่อยู่
 - ผู้ใหญ่กระทำตัวอย่างที่ไม่ดีให้เด็กเห็น
 - การคบเพื่อน
5. ปัจจัยด้านการศึกษา
6. ปัจจัยจากตัวยาบ้าเอง
 - ราคาของยาบ้า
 - ความเห็นของเด็กและเยาวชนต่อแหล่งซื้อขายยาบ้า
 - ความเห็นของเด็กและเยาวชนต่อแหล่งจำหน่ายยาบ้า

ตัวแปรตาม

การกระทำผิดเกี่ยวกับยาบ้า

2.10. สมมุติฐานในการวิจัย

1. เยาวชนจะกระทำความผิดมากกว่าเด็ก
2. เด็กและเยาวชนเพศชาย จะกระทำความผิดมากกว่าเด็กและเยาวชนเพศหญิง
3. เด็กและเยาวชนที่อยู่ในครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ที่ไม่ดีต่อกัน จะกระทำความผิดมากกว่า เด็กและเยาวชนที่อยู่ในครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน
4. เด็กและเยาวชนที่อยู่ในครอบครัวที่มีการอบรมเลี้ยงดูที่ให้ความรักความอบอุ่นเหมาะสมพอควร จะกระทำความผิดน้อยกว่าครอบครัวที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย
5. เด็กและเยาวชนที่อยู่ในครอบครัวที่มีรายได้ต่อวันต่ำ จะกระทำความผิดมากกว่า เด็กและเยาวชนที่อยู่ในครอบครัวที่มีรายได้ต่อวันสูง
6. เด็กและเยาวชนที่พักอาศัยอยู่ในชุมชนแออัด จะกระทำความผิดมากกว่า เด็กและเยาวชนที่พักอาศัยอยู่ในชุมชนไม่แออัด
7. เด็กและเยาวชนที่อยู่ในครอบครัวและเครือญาติที่เคยกระทำความผิดจะกระทำความผิดมากกว่าเด็กและเยาวชนที่อยู่ในครอบครัวและเครือญาติที่ไม่เคยกระทำความผิด
8. เด็กและเยาวชนที่คบเพื่อนไม่ดี จะกระทำความผิดมากกว่าเด็กและเยาวชนที่คบเพื่อนดี
9. เด็กและเยาวชนที่มีการศึกษาชั้นต่ำ จะกระทำความผิดมากกว่าเด็กและเยาวชนที่มีการศึกษาชั้นสูงกว่า
10. เด็กและเยาวชนที่สามารถชื้อยาบ้าได้ในราคาถูก จะกระทำความผิดมากกว่าเด็กและเยาวชนที่สามารถชื้อยาบ้าในราคาแพง
11. เด็กและเยาวชนที่มีความคิดเห็นว่า สามารถขายยาบ้าได้ง่าย จะกระทำความผิดมากกว่าเด็กและเยาวชนที่มีความคิดเห็นว่า สามารถขายได้ยาก

12. เด็กและเยาวชนที่มีความคิดเห็นว่า สามารถหาซื้อยาบ้าได้ง่าย จะกระทำ ความผิดมากกว่าเด็กและเยาวชนที่มีความคิดเห็นว่า สามารถหาซื้อยาบ้าได้ ยาก

2.11. นิยามศัพท์เฉพาะ

(1) เด็กและเยาวชน

ความหมายของคำว่า "เด็ก" และ "เยาวชน" ตามพระราชบัญญัติจัดตั้ง ศาลคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 ระบุว่า

เด็ก หมายความว่า บุคคลอายุเกินกว่า 7 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่เกินกว่า 14 ปี บริบูรณ์

เยาวชน หมายความว่า บุคคลอายุเกินกว่า 14 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ แต่ไม่ให้ความหมายรวมถึงบุคคลผู้บรรลุนิติภาวะแล้วด้วยการสมรส

(2) ความสัมพันธ์ในครอบครัว หมายถึง ความสัมพันธ์ทางด้านจิตใจ ระหว่างสามีภรรยาและบุตรที่อาศัยอยู่ในครอบครัวนั้น เป็นความสัมพันธ์ที่มีทั้งทาง บวกและทางลบดังต่อไปนี้

(2.1) ครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ที่ติดต่อกัน หมายถึง การที่เด็กหรือเยาวชน อาศัยอยู่ในครอบครัวที่มีบิดามารดาอยู่ร่วมกันกับเด็กหรือเยาวชน และบิดามารดาไม่มีการทะเลาะหรือมีความคิดเห็นขัดแย้งกันรุนแรง และบุคคลในครอบครัวก็มีความ สามัคคีรักใคร่กลมเกลียวกันเป็นอย่างดี

(2.2) ครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ที่ไม่ดีต่อกัน หมายถึง การที่เด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ครอบครัวที่มีความแตกแยก อาทิ เช่น บิดามารดาแยกกันอยู่ หรืออยู่ด้วยกันแต่ทะเลาะวิวาทกันเป็นประจำ หรือหย่าร้างกัน หรือบิดาหรือมารดาเสียชีวิต หรือเสียชีวิตทั้งคู่

(3) การอบรมเลี้ยงดูที่ให้ความรักอบอุ่นเหมาะสมพอควร หมายถึง การที่เยาวชนได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากบิดามารดา หรือผู้ปกครองด้วยความรักเอาใจใส่ ดูแลให้การศึกษา อบรมสั่งสอนแนะนำในทางที่ดีและเป็นประโยชน์ เพื่อเป็นรากฐานของพัฒนาการทุกด้านตั้งแต่สมัยที่เยาวชนยังเยาว์วัย อาทิ วินัยในตนเอง ความสนใจใฝ่หาความรู้ ความมีมนุษยธรรม เป็นต้น

(4) การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย หมายถึง การที่เยาวชนไม่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูให้ความรักและความอบอุ่นจากบิดามารดา หรือผู้ปกครองเพื่อเป็นรากฐานของพัฒนาการทุกด้านตั้งแต่สมัยที่เยาวชนยังเยาว์วัย

(5) ครอบครัวที่มีรายได้น้อย หมายถึง ครอบครัวที่รายได้น้อยไม่เกิน 157 บาทต่อวัน หรือ 4,710 บาทต่อเดือน(กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม, 2539) โดยรวมรายได้ของทุกคนที่สามารถทำงานได้ในครอบครัวเข้าด้วยกัน

(6) ครอบครัวที่มีรายได้น้อย หมายถึง ครอบครัวที่มีรายได้น้อยสูงกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ คือ ตั้งแต่ 158 บาทต่อวันขึ้นไป หรือ 4,740 บาทต่อเดือนขึ้นไป โดยรวมรายได้ของทุกคนที่สามารถทำงานได้ในครอบครัวเข้าด้วยกัน

(7) ชุมชนแออัด (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2537) หมายถึง ชุมชนส่วนใหญ่มีอาคารหนาแน่น ไร้ระเบียบ และขาดทรวดทริม ประชากรอยู่อย่างหนาแน่นแออัด มีสภาพแวดล้อมไม่เหมาะสมอันเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัย และขาดความปลอดภัยของที่อยู่อาศัย สภาพของที่พักอาศัยที่มีลักษณะไม่มีรั้วรอบขอบชิด บ้านแต่ละหลังปลูก

ติดกันหนาแน่น เส้นทางที่ใช้เข้าออกชุมชนดังกล่าวไม่สามารถเข้าออกได้สะดวก ชุมชนขาดการดูแลเรื่องความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชุมชน บุคคลที่อยู่ในชุมชนส่วนมากเป็นผู้ใช้แรงงาน เช่น กรรมกรก่อสร้าง ลูกจ้างขนส่งสินค้า ช่างรถจักรยานยนต์รับจ้าง รับจ้างทั่วไป เป็นต้น

(8) ชุมชนไม่แออัด หมายถึง สภาพของที่พักอาศัยที่มีลักษณะมีรั้วรอบขอบชิด บ้านแต่ละหลังมีอาณาเขตบริเวณที่ชัดเจน มีความสะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อยอยู่ตลอดเวลา บุคคลที่อยู่ในชุมชนส่วนมากประกอบอาชีพที่หลากหลาย เช่น ข้าราชการ ค้าขาย นักธุรกิจ เกษตรกร โดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพที่มั่นคง เป็นต้น

(9) ครอบครัวและเครือญาติ หมายถึง กลุ่มบุคคลที่รวมกันโดยการสมรส โดยทางสายโลหิต หรือโดยการรับเลี้ยงดู (คือเป็นบุตรบุญธรรมก็ได้) มีการก่อตั้งขึ้นเป็นครอบครัว มีปฏิริยาโต้ตอบซึ่งกันและกันในฐานะที่เป็นสามีและภรรยา เป็นพ่อและแม่ เป็นลูกชาย ลูกสาว เป็นพี่เป็นน้อง โดยการรักษาวัฒนธรรมเดิม และอาจมีการสร้างสรรควัฒนธรรมใหม่เพิ่มเติม โดยเป็นครอบครัวของเด็กหรือเยาวชนที่กระทำคามผิดในการวิจัยครั้งนี้ ความสัมพันธ์ทั้งหมดที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางสายเลือด การแต่งงาน การรวมกลุ่มญาติประเภทต่างๆ คำที่ใช้เรียกญาติประเภทต่างๆ โดยเป็นเครือญาติของเด็กหรือเยาวชนที่กระทำคามผิดในการวิจัยครั้งนี้(งามพิศ สัตย์สงวน, 2538 : 176)

(9.1) ครอบครัวและเครือญาติที่เคยกระทำคามผิดเกี่ยวกับยาบ้า หมายถึง เด็กและเยาวชนอยู่อาศัยภายในครอบครัวและเครือญาติของตน ที่เคยเสพยาบ้า ครอบครัวยาบ้า มียาบ้าไว้ในความครอบครองเพื่อจำหน่าย และจำหน่ายยาบ้า ให้เด็กหรือเยาวชนเห็นเป็นตัวอย่าง และหมายความรวมถึงเคยถูกจับกุมดำเนินคดีข้อหาได้ข้อหาหนึ่งดังกล่าวข้างต้น และเด็กหรือเยาวชนได้รับทราบและรับรู้ถึงการกระทำดังกล่าวก่อให้เกิดพฤติกรรมเลียนแบบการกระทำที่ผิดกฎหมายเกี่ยวกับยาบ้า

(9.2) ครอบครัวและเครือญาติที่ไม่เคยกระทำความผิดเกี่ยวกับยาบ้า หมายถึง เด็กและเยาวชนอยู่อาศัยภายในครอบครัวและเครือญาติของตน ที่ไม่เคยเสพยาบ้า ครอบครัวยาบ้า มียาบ้าไว้ในความครอบครองเพื่อจำหน่าย และจำหน่ายยาบ้า ให้เด็กหรือเยาวชนเห็นเป็นตัวอย่าง และหมายความรวมถึงเคยถูกจับกุมดำเนินคดี ข้อหาใดข้อหาหนึ่งดังกล่าวข้างต้น และเด็กหรือเยาวชนได้รับทราบและรับรู้ถึงการกระทำดังกล่าว ก่อให้เกิดพฤติกรรมเลียนแบบการกระทำที่ผิดกฎหมายเกี่ยวกับยาบ้า

(10) การคบเพื่อน หมายถึง การที่เด็กหรือเยาวชนพบปะสังสรรค์กับเพื่อนหรือกลุ่มตามควร โดยสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะดังนี้

(10.1) คบเพื่อนที่ไม่ดี หมายถึง การที่เด็กหรือเยาวชนคบหาสมาคม คลุกคลีกับเพื่อนที่มักจะชักชวนไปมั่วสุมประกอบกิจกรรมที่ไม่เป็นไปในทางสร้างสรรค์ตนเอง และสร้างสรรค์สังคม มักจะเข้าไปข้องเกี่ยวกับอบายมุขและสิ่งที่มีผิดกฎหมายทั้งหลาย เช่น เทียวกลางคืน ดื่มสุรา หนีเรียน เสพสิ่งเสพติด ทะเลาะวิวาท เป็นต้น

(10.2) คบเพื่อนที่ดี หมายถึง การที่เด็กหรือเยาวชนคบหาสมาคม คลุกคลีกับเพื่อนที่คอยชักชวนแนะนำให้ทำในสิ่งที่ถูกที่ชักชวนกันประกอบกิจกรรมที่เป็นในทางสร้างสรรค์ตนเองและสร้างสรรค์สังคม ไม่ชักชวนกันเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับอบายมุขและสิ่งผิดกฎหมายทั้งหลาย เช่น เล่นกีฬา ดนตรี เรียนวิชาชีพเสริม เข้าร่วมกับองค์กรพัฒนาและสร้างสรรค์สังคม เป็นต้น

(11) การศึกษาขั้นต่ำ หมายถึง เด็กและเยาวชนที่ได้รับการศึกษาในระดับการศึกษาภาคบังคับ คือ ไม่สูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และหมายความรวมถึงเด็กและเยาวชนที่เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และที่ไม่เคยได้รับการศึกษาในระดับการศึกษาภาคบังคับมาก่อนด้วย

(12) การศึกษาขั้นสูง หมายถึง เด็กและเยาวชนที่ได้รับการศึกษาสูงกว่าระดับการศึกษาภาคบังคับ คือ ได้รับการศึกษาตั้งแต่มัธยมศึกษาปีที่ 1 ขึ้นไป

(13) **ซื้อขายบ้ำได้ในราคาถูก** หมายถึง การที่เด็กหรือเยาวชนสามารถซื้อขายบ้ำได้ในราคาน้อยกว่าหรือเท่ากับ 80 บาท ต่อ 1 เม็ด เพื่อนำมาเสพ

(14) **ซื้อขายบ้ำได้ในราคาแพง** หมายถึง การที่เด็กหรือเยาวชนสามารถซื้อขายบ้ำได้ในราคาตั้งแต่ 80 บาท ต่อ 1 เม็ด เพื่อนำมาเสพ

(15) **ขายยาบ้ำได้ง่าย** หมายถึง การที่เด็กหรือเยาวชนมีความคิดเห็นส่วนบุคคลว่าตนเองสามารถขายยาบ้ำได้ง่าย เนื่องจากมีผู้ต้องการซื้อ มากง่ายต่อการจำหน่าย อีกทั้งการกวัดขันจับกุมของเจ้าหน้าที่ตำรวจมีน้อย โดยมีโอกาสเสี่ยงที่จะถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมได้ยาก รายได้สูงคุ้มค่าต่อการเสี่ยงในการขายยาบ้ำ

(16) **ขายยาบ้ำได้ยาก** หมายถึง การที่เด็กหรือเยาวชนมีความคิดเห็นส่วนบุคคลว่าตนเองสามารถขายยาบ้ำได้ยาก เนื่องจากหาแหล่งจำหน่ายได้ยาก มีจำนวนผู้เสพยาบ้ำน้อย เจ้าหน้าที่ตำรวจกวัดขันจับกุมมาก และมีโอกาสเสี่ยงที่จะถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมได้ง่าย รายได้ต่ำไม่คุ้มค่าต่อการเสี่ยงในการขายยาบ้ำ

(17) **ซื้อขายบ้ำได้ง่าย** หมายถึง การที่เด็กหรือเยาวชนมีความคิดเห็นส่วนบุคคลว่าตนเองสามารถซื้อขายบ้ำมาเสพได้ง่าย เนื่องจากมีสามารถหาแหล่งจำหน่ายได้ง่าย มีผู้จำหน่ายจำนวนมากเจ้าหน้าที่ตำรวจกวัดขันจับกุมน้อย โดยมีโอกาสถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมได้ยาก ซึ่งคุ้มค่าต่อการเสี่ยงในการซื้อขายบ้ำมาเสพ

(18) **ซื้อขายบ้ำได้ยาก** หมายถึง การที่เด็กหรือเยาวชนมีความคิดเห็นส่วนบุคคลว่าตนเองสามารถซื้อขายบ้ำได้ยาก เนื่องจากมีสามารถหาแหล่งจำหน่ายได้ยาก มีผู้จำหน่ายน้อยราย เจ้าหน้าที่ตำรวจกวัดขันจับกุมมาก และมีโอกาสถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมได้ง่าย ซึ่งไม่คุ้มค่าต่อการเสี่ยงในการซื้อขายบ้ำมาเสพ

(19) การกระทำความผิด

การกระทำความผิด หมายถึง การกระทำความผิดทางอาญาที่กฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดประเภทยาบ้า ซึ่งเด็กและเยาวชนได้รับโทษตามคำพิพากษาของศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง และให้เข้าอบรมในสถานฝึกอบรมเป็นระยะเวลาต่างๆ กัน หมายความว่ารวมถึงการทำความผิดของครอบครัวและเครือญาติของเด็กหรือเยาวชนที่เคยกระทำผิดเกี่ยวกับยาบ้าให้เด็กหรือเยาวชนเห็นเป็นตัวอย่างด้วย แบ่งเป็นความผิดตามฐานความผิดต่างๆ ตามกฎหมายดังต่อไปนี้

เสพยาบ้า หมายถึง การที่เด็กหรือเยาวชน เสพยาบ้าเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าด้วยวิธีใดๆ ก็ตาม เช่น สูบควันทางปากหรือจุ่มก ใช้ใส่ในกระดาศพรอยด์แล้วใช้ไฟลนได้กระดาศพรอยด์แล้วใช้กระดาศมวนสูบควันทางปาก หรือโดยการรับประทาน เป็นต้น

ครอบครองยาบ้า หมายถึง การที่เด็กหรือเยาวชนมียาเสพติดประเภทยาบ้าไว้ในความครอบครอง ไม่ว่าจะอยู่ที่ตัวของเด็กหรือเยาวชนเอง หรืออยู่ในรถยนต์ ห้องพัก บ้านเช่าซึ่งเด็กหรือเยาวชนใช้ที่ดังกล่าวเป็นที่พักอาศัยปกติ หรือชั่วคราว ก็ตาม

ครอบครองยาบ้าเพื่อจำหน่าย หมายถึง การที่เด็กหรือเยาวชนครอบครองยาบ้าไว้ และมีเจตนาที่จะจำหน่าย จ่าย แจก หรือ ขาย ยาบ้านั้นให้กับบุคคลอื่น

จำหน่ายยาบ้า หมายถึง การที่เด็กหรือเยาวชนจำหน่าย จ่าย แจก หรือ ขาย ให้กับบุคคลอื่น

จำนวนครั้งที่กระทำผิด หมายถึง จำนวนครั้งที่เด็กหรือเยาวชนกระทำผิดเกี่ยวกับยาบ้า โดยแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะดังนี้

การกระทำผิดน้อย หมายถึง เด็กหรือเยาวชนที่กระทำผิดเกี่ยวกับยาบ้าเป็นครั้งแรก

การกระทำความผิดมาก หมายถึง เด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิด
เกี่ยวกับยาบ้ามากกว่า 1 ครั้งขึ้นไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย